

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta

Ústav translatologie

Bakalářská práce

Antonín Bílek

Komentovaný překlad studie: La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA

Annotated translation of the study: La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA

Praha 2024

Vedoucí práce: PhDr. Anežka Charvátová

Poděkování

Rád bych poděkoval PhDr. Anežce Charvátové za ochotu, veškeré rady, vstřícnost, trpělivost, a čas dedikovaný této práci. Dále bych rád poděkoval Vojtěchu Kaderovi za pomoc s fotbalovou terminologií a Filipu Schweinerovi za překlad francouzských úryvků.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 12. července 2024

.....
Antonín Bílek

Abstrakt

Tato bakalářská práce se skládá ze dvou částí. První je věnována překladu studie *La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA* ze španělštiny do češtiny. Studii publikoval v roce 2019 odborný časopis *Sendeban* a jejím záměrem je poskytnout přehled o tlumočení ve světě fotbalu. Druhou část bakalářské práce tvoří analýza výchozího textu a detailní popis hlavních problémů, kterým překladatel textu musí čelit, spolu s řešeními a překladatelskými postupy, pomocí nichž byly tyto problémy překonány.

Klíčová slova: komentovaný překlad, fotbal, tlumočení, fotbalové tlumočení, mnohojazyčné tiskové konference, UEFA.

Abstract

This bachelor's thesis is divided into two parts. The first one is dedicated to the translation of the study *La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA* from Spanish to Czech. The study was published by the Spanish theoretical journal *Sendeban* in 2019, and its aim is to sum up how interpreting functions in the world of football. The second part consists of an analysis of the source text and a detailed description of the main problems that had to be overcome during its translation, alongside the solutions and techniques that were used to resolve them.

Keywords: annotated translation, football, interpreting, football interpreting, multilingual press conferences, UEFA.

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Překlad	8
3. Komentář překladu	41
3.1. Analýza originálu.....	41
3.1.1. Vnětextové faktory	41
3.1.1.1. Vysílatel	41
3.1.1.2. Záměr	42
3.1.1.3. Příjemce	42
3.1.1.4. Médium.....	43
3.1.1.5. Místo a čas	43
3.1.1.6. Motiv.....	44
3.1.1.7. Funkce.....	44
3.1.2. Vnitrotextové faktory.....	45
3.1.2.1. Téma	45
3.1.2.2. Očekávání na adresáta	45
3.1.2.3. Obsah a kompozice textu.....	45
3.1.2.4. Nonverbální prvky	46
3.1.2.5. Syntax	46
3.1.2.6. Lexikum.....	47
3.1.2.7. Suprasegmentální prvky	48
3.1.3. Styl.....	49
3.1.3.1. Stylotvorné faktory	51
3.2. Překladatelské problémy a postupy při jejich řešení	52
3.2.1. Rovina formální	52
3.2.2. Dlouhá souvětí	52
3.2.3. Autorská skromnost	53
3.2.4. Slovosled.....	53

3.2.5.	Nominálnost.....	54
3.2.6.	Interpunkce	54
3.2.7.	Vedlejší věta přívlastková	55
3.2.8.	Deixe	55
3.2.9.	Pasivum.....	56
3.2.10.	Lexikum.....	56
3.2.10.1.	Lexikum z tlumočnického a obecně vědeckého prostředí	56
3.2.10.2.	Lexikum z fotbalového prostředí	57
3.2.10.3.	Odklony od originálu	59
3.2.10.4.	Úsloví.....	60
4.	Závěr	61
5.	Bibliografie	62
5.1.	Primární literatura	62
5.2.	Sekundární literatura	62
5.3.	Internetové zdroje	63
5.3.1.	Slovníky	63
5.3.2.	Webové stránky klubů Chance ligy	63

1. Úvod

Tato bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. První část představuje překlad studie *La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA* vydané španělským časopisem *Sendebarr* v roce 2019. *Sendebarr* každoročně publikuje odborné články zabývající se tématem překladu a tlumočení. Tato studie pojednává konkrétně o tlumočení ve světě fotbalu, především v rámci soutěží pořádaných organizací UEFA. Vzhledem k stále rostoucí popularitě sportů je třeba se zabývat i jedním z jejich méně očividných, ovšem velice důležitých aspektů, jímž je jejich mezinárodnost. Tlumočení je jedním z prvků, které tuto mezinárodnost umožňují, a důkladně se mu věnovat je důležité obzvláště v kontextu Česka, odkud čím dál více hráčů fotbalu odchází do zahraničí. Podrobná analýza procesu tlumočení nám totiž pomůže odhalit, jak jejich zahraniční angažmá vypadá. Jelikož český výzkum v této oblasti chybí, rozšířit povědomí českých čtenářů o tomto aspektu mezinárodního fotbalu by mohl pomoci překlad tohoto španělského článku.

Druhá část bakalářské práce je pak věnována komentáři překladu a skládá se z překladatelské analýzy původního textu, rozboru těch jeho rysů, které mohou být při jeho překladu problematické, a překladatelských postupů použitých v samotném překladu k překonání zmíněných problémů. Teoretická část vychází především z poznatků Christiane Nordové, českých odborníků na stylistiku (M. Krčmová, E. Minářová, B. Havránek) a z *Moderní gramatiky španělštiny*.

2. Překlad

Tlumočení v mezinárodních fotbalových soutěžích: případová studie UEFA

Iciar Alonso Araguás | Paula Zapatero Santos

itziar@usal.es | paula.zetaese@usal.es

Univerzita v Salamance (Výzkumná skupina Alfaqueque)

Přijato do redakce: 25/01/2019 | Recenzní řízení: 05/06/2019 | Přijato k publikaci:
27/06/2019

Abstrakt

Ve světě fotbalu se stýká mnoho různých jazyků a kultur. V Evropě se přemísťuje ze země do země čím dál víc hráčů a trenérů. Popularita tohoto sportu navíc vede k tomu, že sdělovací prostředky po celém světě vysílají nejrůznější události související s fotbalem. A v takovém kontextu je tlumočnický nepostradatelný.

Z tohoto základu v článku vycházíme a naším cílem je poskytnout přehled o tlumočení ve světě fotbalu obecně a konkrétně v soutěžích pořádaných organizací UEFA mezi lety 2011 a 2016. Proto analyzujeme současnou situaci prostřednictvím dotazníku pro profesionální tlumočníky a korpusu sportovního zpravodajství s cílem popsat různé faktory – obraz tlumočnicka, současnou právní úpravu, pracovní podmínky, nejobvyklejší komunikační situace a kvalitu tlumočení.

Klíčová slova: fotbal; tlumočení ve fotbale; vícejazyčné tiskové konference; UEFA

1. Úvod

Cílem tohoto článku je poskytnout přehled o tlumočení v mezinárodních fotbalových soutěžích. Rozhodli jsme se tomuto tématu věnovat proto, že o něm existuje jen velmi málo odborné literatury, přestože v tomto prostředí je tlumočení zásadní, a navíc má významný mediální ohlas.

Mezinárodní fotbal představuje mnohojazyčné prostředí, ve kterém jsou tlumočnické služby využívány k usnadňování komunikace v různých situacích. Čas

od času se ale stane, že se ve sdělovacích prostředcích začne rozebírat otázka kvality určitého tlumočení. Vycházíme tedy z hypotézy, že tlumočnické služby možná neposkytují výhradně lidé s patričným vzděláním v oboru tlumočnictví. Naším hlavním cílem je tedy představit obraz tlumočnicka pracujícího v tomto odvětví a jeho pracovní podmínky.

Unie evropských fotbalových asociací (UEFA) organizuje mezinárodní soutěže po celé Evropě a vytváří tak z jazykového hlediska zajímavé komplexní prostředí. Proto jsme se rozhodli, že se v této případové studii budeme soustředit právě na ni. Chodem organizace, co se jazyka týče, se zabývá její soutěžní řád, který také obsahuje řadu ustanovení konkrétně o tlumočení. Nejpodrobnější pravidla jsou stanovena pro tiskové konference, kde je navíc tlumočnick kvůli přítomnosti početných sdělovacích prostředků velice viditelný.

Při řešení následujících otázek tedy bude naším výchozím bodem tato komunikační situace.

- Jaké požadavky musí člověk splňovat, aby mohl pracovat jako tlumočnick pro organizaci UEFA?
- Jaký je obvyklý postup při obstarávání tlumočnicků v tomto prostředí?
- Jaký je nejčastěji používaný druh tlumočení a v jakých podmínkách tlumočnick pracují?
- Je možné nějak hodnotit kvalitu jazykových služeb poskytovaných v rámci soutěží UEFA?

Kromě toho, že jsme prostudovali doposud vydanou literaturou, jsme provedli empirickou studii postavenou na dotazníku s dvaceti otázkami, které jsme položili profesionálním tlumočnickům a agenturám poskytujícím služby v tomto prostředí. Pro malý počet respondentů z něj však nelze vyvozovat obecně platné závěry. I tak jsou jejich odpovědi užitečné k nastínění některých aspektů této profese, především otázky kvality.

Součástí této studie je i korpus s videonahrávkami a zprávami z oboru sportovního zpravodajství, který nám umožnil získat podrobnější informace na základě skutečných situací v rámci organizace UEFA mezi lety 2011 a 2016, a to v angličtině, španělštině, francouzštině a italštině. Spojením výsledků obou metod jsme o tomto tématu získali větší přehled a můžeme na základě věrohodných dat

představit různé komunikační situace, při kterých se tlumočnických služeb využívá. Těmito situacemi se zabývá druhá část článku.

2. Fotbal a multilingvismus

Jak ukazuje hned několik studií (Giera et al. 2008; Sandrelli 2015), většina evropských fotbalových týmů v dnešní době utváří mnohojazyčnou mozaiku. Čím dál více hráčů, trenérů a dalších členů realizačního týmu pracuje v zahraničních ligách nebo reprezentačních týmech, jejichž jazyk ne vždycky ovládají.

CIES Football Observatory vydalo v dubnu 2016 zprávu, ve které byl porovnáván počet zahraničních hráčů v top 5 evropských ligách, tedy v anglické Premier League, španělské La Lize, italské Serii A, německé Bundeslize a francouzské Ligue 1. Podle této studie je ligou s největším procentem zahraničních hráčů Premier League (43,1 %), za ní následuje La Liga (37,4 %) a Bundesliga (36 %). Čtvrté místo patří Serii A (34,7 %) a poslední páté Ligue 1 (31,2 %).

Průměrný procentuální podíl zahraničních hráčů v těchto pěti ligách byl 36,5 %. Tato mobilita, která se také vztahuje na rozhodčí, trenéry i další členy realizačních týmů a která je pro toto pracovní prostředí typická, dává vzniknout tržní nice, důležité pro tlumočníky.

Této mnohojazyčnosti a multikulturalitě se kluby přizpůsobují při vymýšlení vlastních strategií k usnadňování komunikace, a to jak uvnitř samotného týmu, tak při komunikaci s veřejností a tiskem. Jednou z nich je bez pochyby užívání angličtiny, která se stala výsadním společným jazykem jako jakási novodobá *lingua franca*, my se však v této práci soustředíme na koexistenci vícero jazyků a na osobu tlumočníka, ať už profesionálního, nebo *ad hoc*, který má pomoci rozdíly překonávat. Na toto téma napsal Lorca Antón (2015: 15) následující:

„[...] bylo zjištěno, že nejčastější situace v oblasti sportu, které vyžadují přítomnost tlumočníka, jsou tiskové konference (konference před zápasy a po nich), jednání a v menší míře tréninky a zápasy.“

Lavric a Steiner (2012: 23-27) rozlišují čtyři různé strategie pro komunikaci uvnitř týmu, které dále představíme. Lavric (2012: 179) následně vysvětluje, že uplatnění těchto strategií uvnitř sportovních klubů do značné míry závisí na jejich finančních

možnostech. Menší kluby tedy často tíhnou k improvizaci, zatímco kluby „silnější“ pracují se strukturovanými jazykovými politikami.

První z těchto strategií spočívá v poskytnutí osobního tlumočnicka jednotlivým hráčům, takovou službu si však mohou dovolit pouze největší kluby. Zpravidla se nejedná o profesionálního tlumočnicka a jeho hlavním úkolem je pomáhat hráči se začlenit.

Na druhém místě uvádí Lavric se Steinerem průvodce, který nevykonává jen prosté jazykové a kulturní zprostředkování, ale také nového hráče doprovází ve všech možných situacích každodenního života. Obvykle tyto úkoly vykonává bývalý fotbalista ovládající oba jazyky (klubu i nově příchozího hráče).

Třetí strategii představuje obrátit se na některého z dlouhodobějších členů týmu, který mluví oběma jazyky a který má zastávat funkci tlumočnicka *ad hoc*. Lavric a Steiner (2012: 25) tvrdí, že takovýto postup by se dal zařadit pod *komunitní tlumočení*.

Čtvrtým řešením jsou jazykové kurzy, které některé kluby nově příchozím hráčům nabízejí. Tato metoda nicméně není tak populární, neboť o ni většina hráčů nemá zájem.

Typ	Úkol	Vykonává
Osobní tlumočnick	Pomoc se začleněním	Tlumočnick neprofesionál
Průvodce	Jazyková mediace Pomoc s každodenními záležitostmi	Bývalý fotbalista
Tlumočnick <i>ad hoc</i>	Jazyková mediace	Dlouhodobý člen týmu
Jazykové kurzy	Naučení hráče jazyku	-

Tabulka 1 - strategie vícejazyčné komunikace ve fotbalových klubech

Z těchto informací lze vyvodit, že pro komunikaci uvnitř týmu kluby obvykle nevyužívají služby kvalifikovaných tlumočnicků, naopak kladou důraz na schopnost vcítit se do role nově příchozího hráče a upřednostňují orientaci v prostředí před jazykovými znalostmi. Proto se nejčastěji obracejí na bývalé fotbalisty a na vlastní hráče.

To vše se dá do určité míry aplikovat i na nově příchozí trenéry. Je ovšem nutné zdůraznit, že ti nejčastěji volí možnost naučit se nový jazyk, aby se mohli

dorozumívat se svými hráči, protože efektivní komunikace s členy kádru je pro ně stěžejní.

U komunikace s veřejností, například na tiskových konferencích a při rozhovorech, je důležité zajistit, aby bylo sdělení předáno jasně a přesně. V tomto případě, jak uvádí Sandrelli (2015: 102), je nejlepší možností využít služby profesionálního tlumočnicka, který je obeznámen s komunikační situací tiskové konference.

3. Tisková konference v rámci světa fotbalu

Ve světě fotbalu jsou z prototypických situací nejvíce zdokumentovány tiskové konference. Kvůli velkému zájmu lidí o tento sport je tlumočnick, jenž se navíc obvykle nachází na stejném místě jako vysílatel a příjemce, až na konferenční sály s kabinou pro simultánní tlumočení, velmi viditelný. Ve fotbalovém světě kabinami pro simultánní tlumočení disponují jen největší španělské kluby jako Real Madrid nebo FC Barcelona (Lorca Antón 2015: 24).

Technologický pokrok nicméně přivádí na svět nová zařízení, která umožňují i tlumočení na dálku. Příkladem takové technologie je třeba *Olyusei*, systém pro simultánní tlumočení na dálku, který od listopadu 2015 využívá Sevilla FC.

Před tiskovou konferencí je obzvlášť důležité se na dané téma pečlivě připravit a najít si informace o účastnících, neboť chování dotazovaných (hráčů a trenérů) k médiím nebo k samotnému tlumočnickovi může být nepředvídatelné a mít velký mediální dopad. Dopředu se obeznámit s danými hráči či trenéry tak může tlumočnickovi pomoci si udělat obrázek o jejich vlastnostech a vyhnout se možným překvapením.

V této souvislosti jsou všeobecně známé historky, jak Diego Pablo Simeone, trenér Atlético Madrid, v roce 2014 veřejně zkritizoval výkon své tlumočnice (As 10.03.2014), a měsíc nato zase potleskem ocenil výkon jiné (Sport 08.04.2014). Nebo když José Mourinho nečekaně daroval svému tlumočnickovi podepsanou mikinu (20minutes 11.12.2013).

Dále by bylo vhodné ukázat, jak moc je tlumočnick na tiskových konferencích pod tlakem médií a jaké výhody a nevýhody to přináší. Jako pozitivum stojí za zmínku, že „publikace nebo vysílání projevů ve sdělovacích prostředcích může tlumočnickovi sloužit jako feedback“ (Darias Marrero 2006: 290). Negativním

aspektem je fakt, že tlumočnickovu výkonu se dostane mnohem většího ohlasu, pokud v něm média shledají nějaké nepatřičnosti. Dobrý příklad jsme našli na webu *Libertad Digital*. Tlumočnick Valencie se dostal do novin kvůli intonaci na jedné konferenci, která byla v článku označena za „přehnanou“ (*Libertad Digital* 19.12.2015). Takový typ kritiky, kterému mohou tlumočníci čelit, se značně odvíjí od jejich viditelnosti v médiích a úzce souvisí i s požadavky na tlumočníky a očekávaným výkonem.

Sandrelli (2015:91) na druhou stranu uvádí, že tiskové konference v rámci světa fotbalu jsou velmi ritualizované, role všech účastníků v nich předem vymezené a vztahuje se k nim série vhodných témat, závislých na cíli dané tiskové konference. V takových situacích má jednoznačně největší moc na své straně dotazovaný, jenž rozhovor vede směrem, jaký nejvíce vyhovuje jemu.

Tato autorka rovněž vymezuje dva typy tiskových konferencí: před- a pozápasové tiskové konference a tiskové konference za určitým účelem. Prvně zmíněné se, jak už jejich jméno napovídá, konají před utkáními a po nich, do druhé kategorie pak spadají ty, které se pořádají z důvodu nějaké významné události v klubu, například při podpisu smlouvy nového hráče.

4. Případová studie: tlumočení v UEFA

UEFA je řídicí organizací evropského fotbalu v rámci Evropy. Má na starosti organizaci mezinárodních soutěží v Evropě, a to včetně soutěží klubových, jakými jsou Liga mistrů UEFA (dále LM), Evropská liga UEFA (EL) nebo Mistrovství Evropy ve fotbale (Euro16).

UEFA má tři úřední jazyky: angličtinu, francouzštinu a němčinu (UEFA 2016, čl. 4). Úředními jazyky kongresu UEFA (jejího nejvyššího dozorčího orgánu) jsou potom angličtina, francouzština, němčina a ruština. Správa UEFA tak musí zajistit simultánní tlumočení úředních jazyků kongresu a za tím účelem se obrací na kvalifikované tlumočníky (UEFA 2016, čl. 10).

Komunikace je stěžejní i pro rozhodčí. Dorozumívát se s hráči a především mezi sebou je pro ně vzhledem ke komplexnosti jejich funkce úplný základ. Proto Giera et al. (2008: 384) poukazují na skutečnost, že každý tým rozhodčích v soutěžích

UEFA pochází z jedné země a dorozumívá se jedním jazykem. Tuto informaci lze ověřit nahlédnutím do oficiálních dokumentů UEFA.

Ohledně tiskových konferencí Sandrelli uvádí, že ačkoliv jsou praktikovány všechny typy tlumočení, nejčastější volbou je konsektivní, protože je jednodušší, co se organizace týče, a nevyžaduje přítomnost specializovaného technického týmu (2015:92). Na druhou stranu píše, že simultánní tlumočení je častější v závěrečné části mezinárodních turnajů, kde jsou vyžadovány verze v několika jazycích najednou, neboť se kvůli očekáváním, která tyto zápasy u lidí po celé Evropě vyvolávají, jedná o zvlášť mnohojazyčný kontext.

V soutěžním řádu UEFA se však o záležitostech spojených s tlumočením na tiskových konferencích nic nepíše. Při hledání nějaké úpravy v tomto ohledu se musí člověk podívat do samostatných soutěžních řádů jednotlivých soutěží. Dále se budeme zabývat třemi nejznámějšími: LM, EL a Euro16.

4.1 Tlumočení v soutěžích UEFA – Liga mistrů, Evropská liga a Mistrovství Evropy ve fotbale 2016

Každá z těchto soutěží se řídí svým vlastním specifickým soutěžním řádem. Podklady pro tuto práci byly čerpány ze soutěžních řádů LM a EL v jejich znění ze sezóny 2015/2016 a ze soutěžního řádu Eura 16.

LM a EL jsou na tom, pokud jde o tiskové konference a tlumočení, stejně. V soutěžním řádu LM je však zmínka o dalším referenčním dokumentu, *Club Manual Ligy mistrů*, jehož poslední dostupná verze v době sepisování tohoto textu pochází ze sezóny 2014/2015. Ten se podrobněji věnuje záležitostem spojeným s tlumočením.

Podle informací uvedených v těchto řádech je za řízení tiskové konference a v případě potřeby obstarání služeb kvalifikovaného tlumočnicka s dobrými znalostmi o fotbalu zodpovědný tiskový mluvčí domácího klubu. Navíc by měl, kdykoliv je to možné, opatřit k tlumočení potřebnou techniku.

Club Manual Ligy mistrů 2014/2015 upřesňuje, že domácí klub má zajistit tlumočení do angličtiny nebo jazyka hostujícího klubu (dle dohody), pro které se obrátí na kvalifikovaného tlumočnicka, jenž se ve fotbalu velmi dobře vyzná. Bere v úvahu i možnost tlumočit konsektivně a stanovuje, že otázky novinářů musí být

přetlumočeny před tím, než na ně daný trenér či hráč má odpovědět, a že tlumočnick musí počkat, až daný trenér či hráč dokončí svou výpověď, a teprve potom může začít tlumočit.

Co se realizace tiskových konferencí týče, mají kluby předzápasovou tiskovou konferenci pořádat v předvečer zápasu a pozápasovou tiskovou konferenci nejspíše 20 minut po posledním hvizdu. V tomto ohledu je nutné mít na paměti, že předzápasové a pozápasové tiskové konference se od sebe tematicky významně liší. Tato dynamika nabízí jistou výhodu tlumočnickovi, který ví, co každá z těchto situací obnáší.

Stejně jako v již zmíněných případech je i soutěžní řád Eura16 velmi stručný ohledně jednání tlumočnicka. Zmíněno je vlastně jen v jednom bodu, který říká, že pokud trenér neovládá jazyk svého národního výběru, může od tiskového mluvčího požadovat zajištění tlumočení.

Existuje však další dokument, nazvaný *Invitation to Express Interest. Interpreter services for media*, věnovaný výběrovému řízení společnosti zodpovědné za tlumočnické služby. Je v něm upřesněno, že se tlumočení praktikuje distančně, jako tomu bylo už na Mistrovství světa ve fotbale 2010 a 2014 a na Mistrovství Evropy ve fotbale 2012. Dále stanovuje, že pracovními jazyky jsou francouzština, protože se koná ve Francii, angličtina a jazyky jednotlivých reprezentací.

Můžeme tedy vyvodit, že soutěže UEFA ustanovení ohledně tlumočení mají. UEFA se nicméně soustředí pouze na stanovení obecných podmínek pro průběh tiskových konferencí, a neklade takový důraz na záležitosti spojené s vlastním tlumočením. Požadavky a podmínky, za jakých tlumočnick pracují, se musí podřídít rozhodnutím samotných klubů.

5. Terénní výzkum

V návaznosti na revizi bibliografie zabývající se tímto tématem je naším cílem zanalyzovat situaci pomocí dat z první ruky. Proto jsme nejprve vypracovali dotazník s dvaceti otázkami, jež jsme zaslali různým agenturám a tlumočnickům, u kterých jsme si mohli být jisti – poté co jsme prozkoumali sdělovací prostředky –, že v takových soutěžích již někdy pracovali. Aby byly naše údaje kompletní,

vyhotovili jsme a zanalyzovali také korpus sportovního zpravodajství, skládající se z článků a videí, které se tímto tématem přímo zabývají.

5.1. Sběr dat prostřednictvím dotazníku

Pro tvorbu dotazníku jsme použili nástroj *Formuláře Google*. Otázky byly převážně uzavřené, nebo vyžadovaly krátkou odpověď. Spolu s formulářem byl zasílán průvodní dopis, ve kterém jsme se respondentů ptali na tlumočníky, se kterými spolupracují.

Celkem jsme za březen a duben 2016 emailem kontaktovali 16 různých adresátů, kteří někdy dříve poskytli tlumočnické služby v soutěžích UEFA: 4 agentury a 12 soukromých tlumočnicků různých národností a s různými jazykovými kombinacemi. Jediným nezbytným kritériem bylo, že někdy dříve pracovali ve zmíněných soutěžích. Oslovili jsme následující agentury:

- Alqantara Interpreting
- Clark Football Languages Ltd.
- Traducción Griego
- TRIDIOM

Tři z těchto agentur se věnují překladu a tlumočení v různých odvětvích (medicína, právo, komerční sféra atd.), ale Clark Football Languages Ltd. se specializuje výhradně na překlad a tlumočení ve světě fotbalu. Všechny tyto čtyři agentury sídlí ve Španělsku. Ze soukromých tlumočnicků jsme kontaktovali ty profesionální tlumočníky, v jejichž životopisech figurovalo, že někdy dříve pracovali v soutěžích UEFA.

Z těchto 16 potenciálních respondentů na náš dotazník nakonec odpověděli čtyři tlumočníci, všichni s nejméně jednou pracovní zkušeností ze soutěží, kterými se naše studie zabývá. Je třeba poznamenat, že ostatní tlumočníci a agentury, které jsme se snažili kontaktovat, neodpověděli ani na náš dotazník, ani na námi zasláný email, s výjimkou jednoho potenciálního dotazovaného, který se odmítl zúčastnit z důvodu důvěrnosti. Procentuální účast tedy dosáhla 25 %, tedy cifry, kterou u tohoto typu dotazníku nelze zanedbat, jeho výsledky ovšem nemohou být považovány za dostatečně významné k tomu kategoricky odpovědět na všechny

naše otázky. Mohou nám nicméně posloužit k vyvození částečných závěrů, když si je ověříme pomocí existující bibliografie a dat z našeho korpusu.

5.1.1. Výsledky sběru dat

V následující části provedeme podrobnější analýzu dat z odpovědí čtyř tlumočnicků, kteří se této studii zúčastnili. Můžeme tak vyvodit sérii závěrů, jež nám umožní podrobněji nastínit profil tlumočnicků působících v této oblasti.

1. Povolání a/nebo náplň práce
Koordinátor a tlumočnick
Konferenční tlumočnick
Učitel španělštiny jako cizího jazyka
Konferenční tlumočnick

Tabulka 2 – otázka č. 1

2. Agentura
Clark Football Languages
Živnostník
Gymnázium
Žádná

Tabulka 3 – otázka č.2

Jak je z formulace otázky zřejmé, vycházeli jsme z předpokladu, že UEFA kontaktuje tlumočnický prostřednictvím agentur. Získaná data nám nicméně ukazují poněkud odlišnou realitu, neboť s agenturou spolupracuje pouze 25 % tlumočnicků, zatímco 75 % nikoliv. Otázku číslo 3 zde vynecháváme, jejím jediným cílem bylo totiž zjistit národnost dotazovaného.

4. Jaký je váš mateřský jazyk?
Španělštiny
Španělštiny
Polština
Španělštiny

Tabulka 4 – otázka č. 4

5. S jakými cizími jazyky pracujete?
Angličtina
Angličtina, němčina, katalánština
Španělština
Francouzština, angličtina, italština, nizozemština, ruština

Tabulka 5 – otázka č. 5

Jazykové kombinace jsou sice velmi různorodé, ale vidíme, že angličtina spojuje 75 % případů. Ve všech čtyřech odpovědích je dále přítomen alespoň jeden z pěti jazyků top 5 lig. Za zmínku také stojí, že s výjimkou práce se španělštinou jako cizím jazykem pracují všichni dotazovaní alespoň s jedním oficiálním jazykem UEFA, a to včetně ruštiny, která je, jak jsme uvedli, oficiálním jazykem kongresu UEFA.

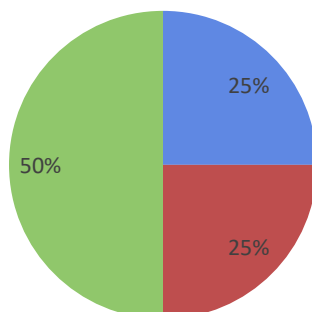
6. Jakého vysokoškolského vzdělání jste dosáhl/a? (můžete zvolit více možností)
Magisterský titul z filologie nebo bakalářský titul ze studia cizího jazyka a magisterský titul z překladatelství
Magisterský nebo bakalářský titul z překladatelství a tlumočnictví a evropský magisterský titul z konferenčního tlumočnictví
Magisterský titul z filologie nebo bakalářský titul ze studia cizího jazyka
Magisterský nebo bakalářský titul z překladatelství a tlumočnictví a doktorát z překladatelství

Tabulka 6 – otázka č. 6

Stejně jako bibliografie, kterou jsme prostudovali, i výsledky dotazníku a analýzy korpusu sportovního zpravodajství, kterými se ve studii budeme zabývat později, naznačují, že služby neposkytují výhradně lidé se vzděláním v oboru tlumočnictví (Lavric a Steiner 2012: 24-25). Dotazník nám nicméně ukazuje, že všichni čtyři získali vysokoškolský titul z oblasti studia cizích jazyků: dva přímo z oboru tlumočnictví, jeden z překladatelství a jeden z filologie cizího jazyka.

7. Přibližně jak dlouho poskytujete tlumočnické služby?

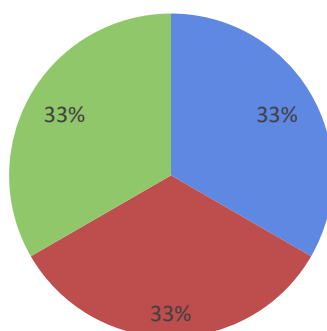
■ 2 až 5 let ■ 6 až 10 let ■ Více než 10 let

Graf 1 – otázka č. 7

8. Jak dlouho pracujete nebo jste pracoval/a pro UEFA?

■ rok či méně ■ 5 let ■ 9 let

Graf 2 – otázka č. 8

Z grafu 1 je patrné, že všichni dotazovaní mají v tlumočení praxi, s tím že žádný z nich nevykonává tuto profesi méně než dva roky a 50 % poskytuje tlumočnické služby více než 10 let. Proti tomu odpovědi na otázku, jak dlouho dotazovaní pracují/pracovali pro UEFA, se velmi různí. Jeden na tuto otázku neodpověděl vůbec. Ostatní poskytli zcela nesourodé odpovědi (rok, 5 let, 9 let), a proto zde není možné vyvozovat závěry.

9. Jak často pracujete pro UEFA?
To závisí na sezóně a samotných zápasech, osobně ovšem pracuji s kluby, nikoli s UEFA.
Příležitostně.
Nikdy jsem nepracoval přímo pro UEFA.
Tlumočil jsem pouze na dvou jednodenních schůzích.

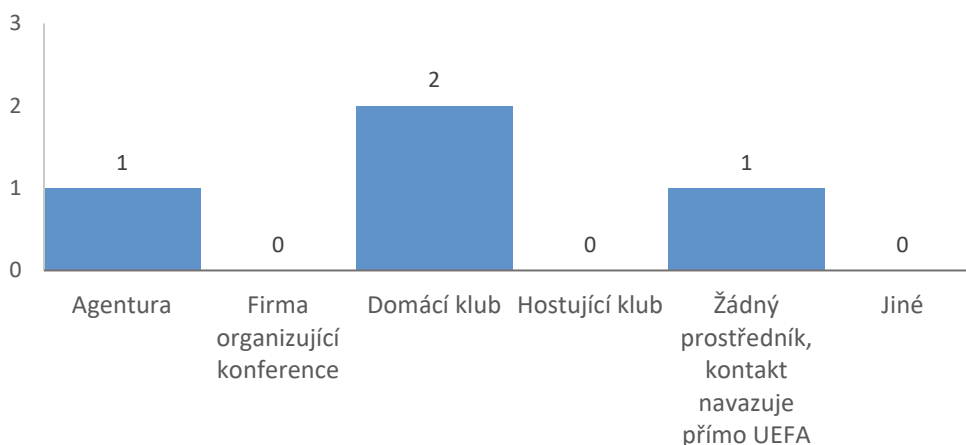
Tabulka 7 – otázka č. 9

Údaje, které se od dotazovaných dozvídáme, jsou opět velice různorodé. Jeden proměnný faktor ovšem nacházíme ve všech odpovědích, a sice ten, že žádný tlumočnick neposkytuje své služby v soutěžích UEFA s nějakou danou pravidelností. Z toho lze dojít k závěru, že tito tlumočníci nepracují výhradně v této oblasti, ale pravděpodobně také v jiných, ať už sportovních, či nikoliv.

Jeden dotazovaný uvádí, že to záleží a že sám osobně pracuje s kluby, z čehož lze usoudit, že jedním ze způsobů, jak získat zakázky, je právě prostřednictvím klubů. Stejně tak potom z třetí odpovědi můžeme vyvodit, že existují určití zprostředkovatelé mezi UEFA a tlumočníky, v tomto případě jazyková agentura, což nám dotazovaný potvrdil emailem.

Poslední čtvrtá odpověď se týká další z komunikačních situací v rámci UEFA, jež vyžadují tlumočení. Tímto aspektem se budeme podrobně zabývat v otázce 12.

10. Kdo navazuje kontakt mezi UEFA a tlumočnickem? (můžete zvolit více možností)

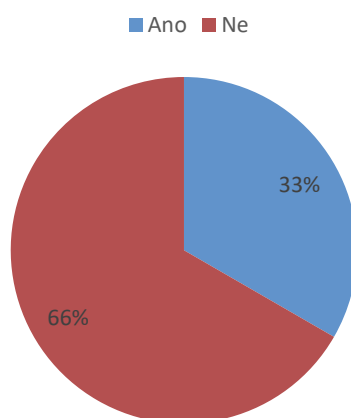

Graf 3 – otázka č. 10

Zjišťujeme, že 50 % dotazovaných uvádí, že kontaktování tlumočnicka má na starosti domácí klub, přesně jak to předepisují soutěžní řady Ligy mistrů a Evropské ligy a *Club Manual Ligy mistrů*.

Jeden dotazovaný na tuto otázku vůbec neodpověděl. Další uvedl, že roli prostředníka mezi UEFA a tlumočnickem zastává kromě domácího klubu i agentura. A poslední odpověděl, že při kontaktování žádný zprostředkovatel nevystupuje, neboť tlumočnicka kontaktuje přímo UEFA. Toto tvrzení souhlasí s daty, která jsme získali z korpusu sportovního zpravodajství.

11. Pracujete vždy se stejnými kluby?

Graf 4 – otázka č. 11

Jeden zúčastněný na tuto otázku neodpověděl vůbec, dva odpověděli „Ne“. Za jedinou souhlasnou odpověď stály osobní okolnosti. Vidíme tedy, že skutečnost, zda tlumočnick pracuje se stejnými kluby, je velmi proměnlivá a záleží na tom, kdo tlumočnicka kontaktuje, aby si vyžádal jeho služby.

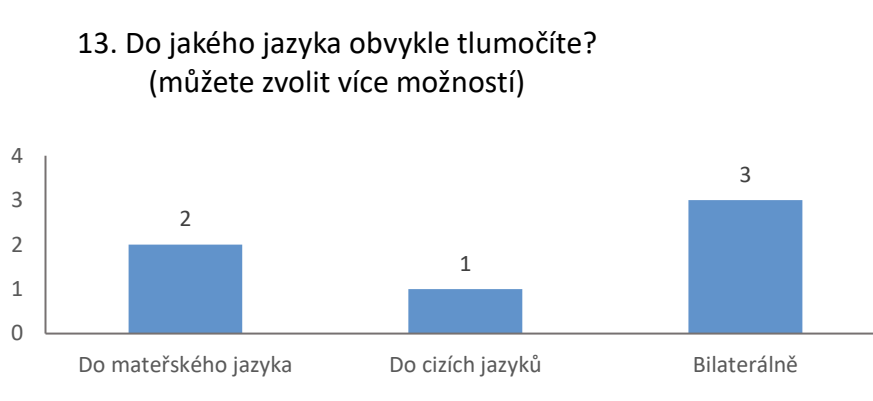
	12. V jaké komunikační situaci UEFA nejčastěji potřebuje služby tlumočnicka?			
	Nikdy	Výjimečně	Často	Velmi často
Komunikace uvnitř týmu	0	1	0	0
Tiskové konference	0	0	0	2
Galavečery a další události formálního rázu	0	0	0	2
Jiné	0	0	0	2

Tabulka 8 – otázka č. 12

Vidíme, že co se týče komunikace uvnitř týmu, potvrzuje se tvrzení Lavric a Steinera (2012: 24), že nejběžnějším postupem v tomto případě je obstarat

tlumočníka *ad hoc*, který bývá často členem klubu. Dále se dozvídáme, že služby tlumočníka jsou běžně vyžadovány i na galavečerech a dalších událostech formálního rázu.

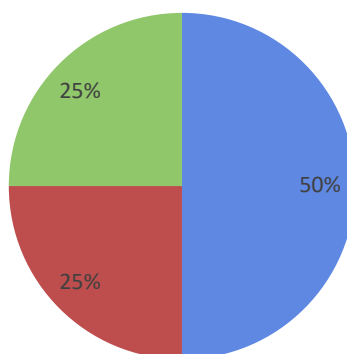
V souvislosti s touto otázkou nás jeden z dotazovaných v otázce číslo dvacet, ve které měli účastníci možnost cokoli dodat, zpravil o tom, že nejčastěji bývají tlumočeny schůze výborů a pracovních kolektivů. Tato informace je velmi přínosná, protože jsme o ní, když jsme dotazník tvořili, vůbec neuvažovali.

Graf 5 – otázka č. 13

14. Tlumočíte obvykle konsekutivně, nebo simultánně?

■ Konsekutivně ■ Simultánně ■ Oběma způsoby nastejno

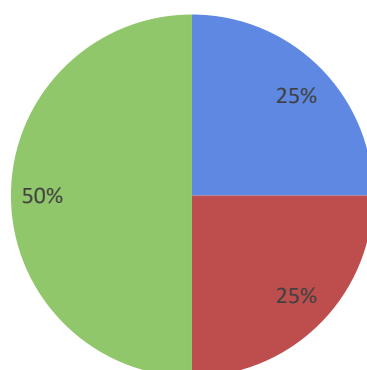
Graf 6 – otázka č. 14

Tyto výsledky ukazují, že nejčastěji se tlumočí bilaterálně a že nejvíce praktikovanou formou je konsekutiva. Takové tlumočení, jak uvádí doposud vydané studie (Sandrelli 2015: 95), je obzvláště časté na tiskových konferencích,

což také potvrzuje analýza našeho korpusu sportovního zpravodajství, kterou se budeme zabývat v dalších kapitolách.

15. Dostáváte před tlumočením nějaké informace
či dokumenty?

■ Ano ■ Ne ■ Občas

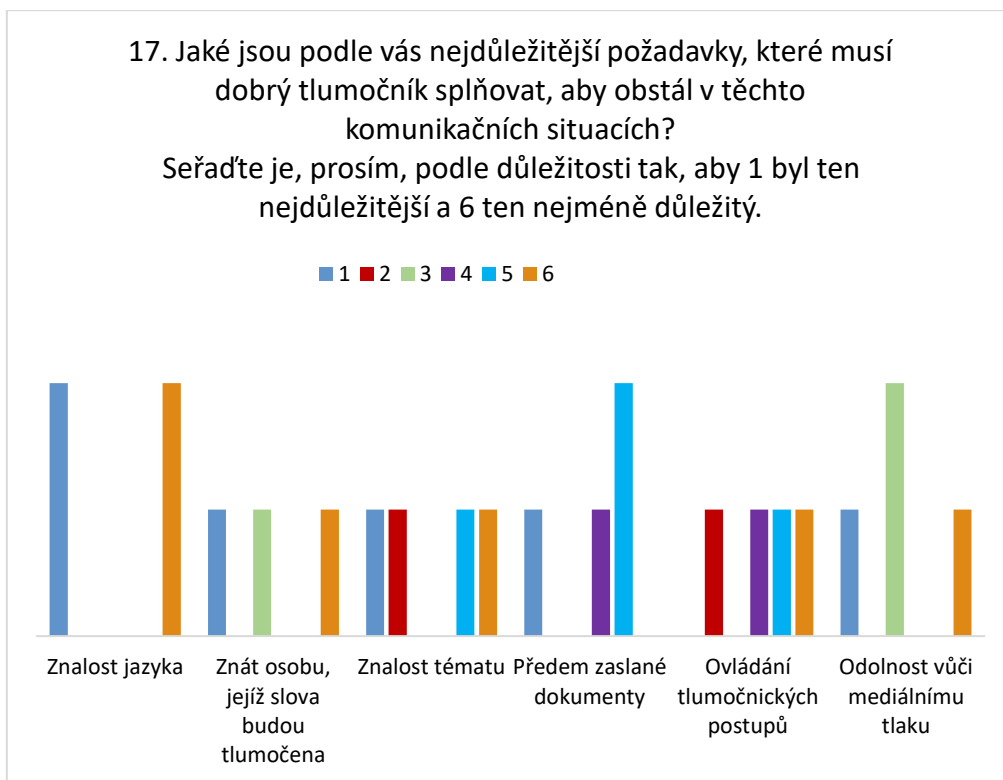

Graf 7 – otázka č. 15

16. Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a „Ano“, nebo „Občas“, uveďte, prosím, jaké informace či dokumenty dostáváte.
Například tiskovou zprávu. Nebo, pokud jde o jiný typ události, nějaké s ní související informace.
Jedná se o schůze pracovních kolektivů a výborů spadajících pod UEFA. Dokumenty jsou: program schůze, zprávy, projevy, zápis z předešlé schůze

Tabulka 9 – otázka č. 16

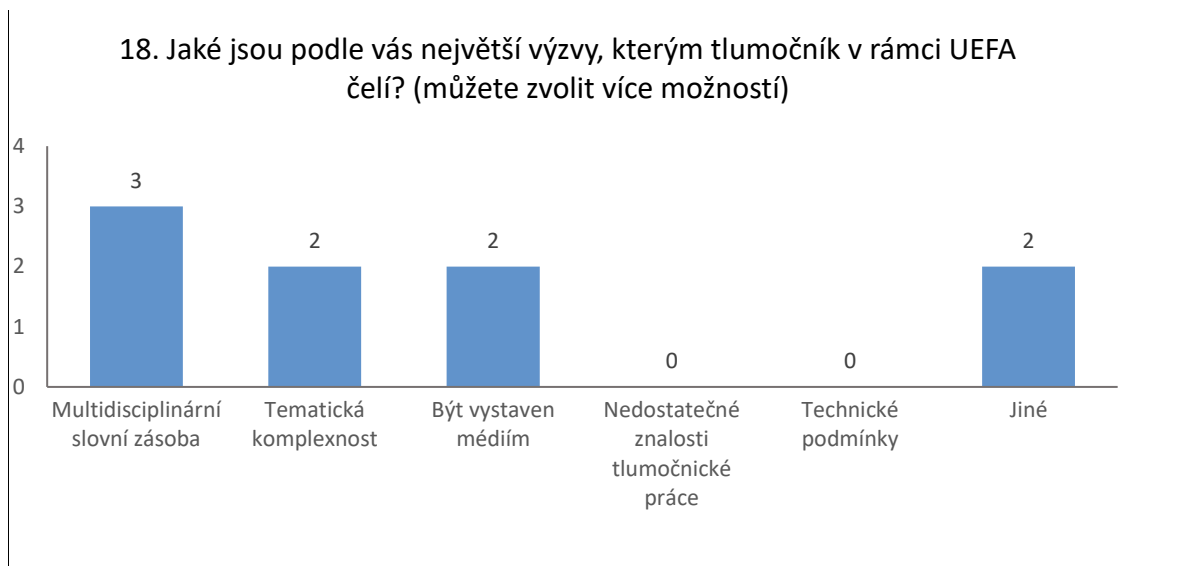
Situační různorodost je zjevná i z toho, jak se navzájem liší odpovědi na otázky 15 a 16. Je vidět, že obecně vzato bývají dokumenty předem zasílány jen někdy, a jeden z dotazovaných na tuto otázku dokonce odpověděl „Ne“. Zmíněné dokumenty se skládají z rozmanitých podkladů, což je též způsobeno velkým počtem situací, do kterých se tlumočnick zapojuje.

Graf 8 – otázka č. 17

Z této otázky je kvůli různosti odpovědí těžké vyvozovat závěry. Můžeme nicméně vyzdvihnout požadavky, na které byl ve vícero odpovědích kladen důraz. Na prvním místě je „znalost jazyka“, jediný předpoklad, který považuje za nejdůležitější 50 % dotazovaných, a pak „znalost tématu“ a „odolnost vůči mediálnímu tlaku“ na druhém a třetím místě. Za nimi následují „znát osobu, jejíž slova budou tlumočena“, „ovládání tlumočnických postupů“ a „předem zaslané dokumenty“. Jak jsme však výše podotkli, odpovědi na tuto otázku se dosti různí a získaná data by se dala interpretovat více způsoby. Je třeba si uvědomit, že dotazovaní odpovídali na základě svých vlastních zkušeností a že existuje mnoho faktorů, které mohou tlumočenou komunikační situaci ovlivnit.

Graf 9 – otázka č. 18

V souvislosti s výzvami, kterým tlumočníci v rámci UEFA čelí, je nejprve třeba konstatovat, že žádný z nich nezastává názor, že by potíže představovali nedostatečné znalosti tlumočnické práce nebo technické podmínky. Dále vidíme, že pro 75 % dotazovaných představuje jednu z největších výzev, kterým tlumočník musí čelit, multidisciplinární slovní zásoba. V kolonce „Jiné“ odpověděli dva dotazovaní následovně:

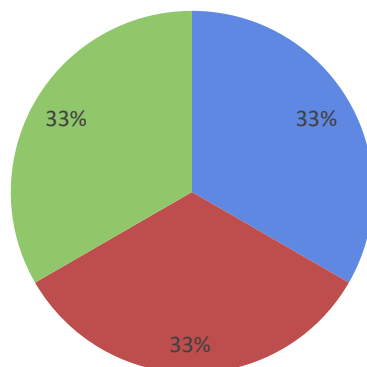
„Jak představitelé klubu, tak média okamžitě poznají, když člověk nesleduje každý den aktuality z mezinárodního fotbalu.“

„Jako na každé tlumočené schůzi: text v psané podobě, rychlost výkladu, přízvuky nerodilých mluvčích.“

První odpověď se vztahuje ke stránce tematické, jejíž význam je stěžejní. Druhá se týká přímo tlumočení na schůzích a komunikačních souvislostí, které se opakují v dalších běžně tlumočených situacích.

19. Jak byste obecně zhodnotil/a technické podmínky práce tlumočnicka na akcích UEFA? (kabiny, zvuková technika, dobrý výhled, atd.)

■ Noprosto uspokojivé ■ Uspokojivé ■ Mohly by být lepší

Graf 10 – otázka č. 19

Jeden dotazovaný na tuto otázku vůbec neodpověděl. A zbylí tři zastávají různé názory. Ani zde nesmíme zapomenout na mnohotvárnost situací ani na skutečnost, že odpovědi jsou založené na osobních zkušenostech každého z tlumočnicků.

<p>20. Zde máte možnost dodat cokoli, co uznáte za vhodné. Veškerého úsilí navíc si vážíme.</p>
<p>Jak už jsem uvedl výše, já osobně pracuji s kluby. Většina klubů již práci tlumočnicka chápe jako službu kvalifikovaného profesionála, ovšem do nedávna se některé kluby uchýlovaly k lidem méně kvalifikovaným, aby nemusely platit obvyklou cenu tlumočnicků. Postupně si nicméně více a více uvědomují, jak důležité je správné tlumočení.</p>
<p>V dotazníku bych k otázce 12 mezi možné odpovědi přidal „schůze výborů a pracovních kolektivů“. Pokud se nepletu, jsou nejčastěji tlumočeny právě schůze.</p>

Tabulka 10 – otázka č. 20

První odpověď poukazuje na rostoucí profesionalizaci tlumočení ve světě fotbalu a na pokrok klubů v rozpoznávání důležitosti role profesionálního tlumočnicka. To popírá naši původní hypotézu, že tlumočnické služby možná neposkytují výhradně

lidé s patričním vzděláním v oboru tlumočnictví. K tomuto problému se vrátíme v závěru.

Je důležité znovu zdůraznit, že data nelze považovat za zcela přesvědčivá, protože jsme dostali jen omezený počet odpovědí. Proto je nezbytně nutné k tomuto dotazníku přidat nějaké další empirické podklady, které nám spolehlivěji umožní odpovědět na otázky vytyčené na začátku práce.

5.2. Představení korpusu sportovního zpravodajství

S cílem podívat se na problém z jiného úhlu pohledu jsme vyhotovili malý korpus sportovního zpravodajství vycházející z dvanácti citací ze španělského a francouzského tisku z doby mezi lety 2011 a 2016, které zahrnují jak články, tak videa. Na základě tematické vhodnosti byly vybrány z mnohem rozsáhlejšího korpusu podle kritéria, zda je tlumočení jejich hlavním tématem a zda referují hlavně o soutěžích UEFA. Zahrnuli jsme nicméně i několik zdrojů, které daným kritériím přesně neodpovídají, ale věnují se obzvláště ilustrativním aspektům, takže naše zkoumání vhodně doplňují.

5.3. Analýza korpusu sportovního zpravodajství: tlumočnick v soutěžích UEFA

Vlivem rostoucího zájmu o fotbal mají veškeré události s ním spojené dopad na světové úrovni. A viditelnost v médiích patří k faktorům, které práci tlumočnicka a obraz profese ovlivňují nejvíc. V této kapitole analyzujeme různé novinové články, díky nimž budeme moci na základě reálných příkladů získat informace o všech možných aspektech tlumočení v této oblasti a udělat si představu, jak tlumočnick působí na širokou veřejnost.

5.3.1. Tlumočnické omyly ve sportovním zpravodajství

Z korpusu vybraných zpráv zjišťujeme, že hlavním důvodem, proč se tlumočnick objevují v médiích, jsou bezpochyby jejich omyly. Různé chyby, které jsme vypořizovali, jsme se proto rozhodli roztrdit do skupin. Uvádíme také pohled médií na dané situace, a sérii závěrů vyvozených na základě analýzy shromážděných materiálů.

5.3.1.1. Omyly související s profesní etikou

Jeden z nejčastějších typů chyb souvisí s profesní etikou. Tlumočník někdy pod vlivem faktorů, jakými mohou být viditelnost v médiích, složitost či informační hutnost projevu, dá před publikem uprostřed tiskové konference najevo, že si není jistý, jaký profesionální postoj by měl zaujmout.

Náš první příklad pochází z tiskové konference po zápase Evropské ligy, poté co se v semifinále utkal Villareal s Liverpoolem. Trenér Liverpoolu Jürgen Klopp zodpověděl otázku anglicky a úkolem tlumočnicka bylo ji konsektivně převést do španělštiny. Toho však odpověď nabitá informacemi vyvedla z míry, a místo aby začal mluvit španělsky, spustil znovu anglicky. Tím Kloppa i zbytek místnosti rozesmál. Ve videu přiloženém k této zprávě je možné slyšet, jak si tlumočník po jeho promluvě povzdychl a řekl „I dont even know where to start.“ Takhle o tom, co se událo, napsal jeden z přítomných novinářů:

„V jedné z prvních odpovědí Klopp pronesl víc než minutový proslov, v němž zanalyzoval zápas a stav vyřazovací části po porážce 1:0 v prvním zápase na villarealském stadionu El Madrigal. Když domluvil, napil se vody, s úsměvem se otočil na tlumočnicka a připomněl mu: »Jsme v semifinále.«, čímž rozesmál jak tlumočnicka, tak sebe sama, tiskového mluvčího Liverpoolu a všechny přítomné. Tlumočník, kterého Klopp nakonec, když byli s otázkami hotovi, objal, byl natolik vyvedený z míry, že místo tlumočení do španělštiny začal, ačkoliv se pak rychle opravil, hovořit anglicky. Tím Kloppa ještě více rozesmál.“ (Mundo deportivo 29.04.2016)

Jednalo se však jen o drobnou anekdotu, další tlumočnickův výkon zřejmě splnil očekávání. Přesto měla tato ojedinělá anekdota i velký mediální dopad, video sdílel dokonce i oficiální Twitter¹ účet Ligy mistrů.

K podobné události došlo v roce 2013 během tiskové konference před zápasem Ligy mistrů, ve kterém se měla Chelsea FC utkat s FC Steaua Bukurešť. Tehdejší trenér Chelsea José Mourinho si udělal legraci z povzdechu rumunského tlumočnicka, který si po jedné dlouhé Mourinhově odpovědi před konsektivním tlumočením povzdychl. V tomto případě nebyl ohlas až tak velký, španělský tisk ve

---

¹ Dnes X.

skutečnosti psal jen o tom, že Mourinho tlumočnickovi daroval svou mikinu s autogramem. Online verze deníku *Sport* se vyjádřila takhle:

„José Mourinho chtěl pro svého tlumočníka na tiskové konferenci před venkovním zápasem s FC Steaua Bukurešť udělat něco hezkého a po skončení výstupu před médii mu věnoval dárek.“ (Sport 11.12.2013)

Sekce sportu periodika 20minutes v digitální podobě však nabídla jinou a detailnější verzi toho, co se stalo:

„Après avoir répondu de manière interminable à une question, le coach Portugais a entendu le traducteur souffler de dépit. Le »Mou« lance alors: »Qui paye ce type? Chelsea ou l'UEFA? Doublez son salaire«. Quelques minutes plus tard, à la fin de la conférence de presse, Mourinho, a enlevé son pull avant de le dédicacer et de l'offrir au traducteur.“ (20minutes 11.12.2013)²

I v tomto případě Mourinho reagoval vlídně. Do novin se ovšem dostal i pro své rozpory s tlumočníky. (Marca 06.12.2011)

5.3.1.2. Obsahové chyby

K obsahovým chybám může dojít z různých důvodů, jako je nedostatečná znalost pracovního jazyka, chybné porozumění, přeréknutí, přílišná hutnost informací, neznalost tématu atd. Takové omyly tlumočníky často staví do napjatých a nepříjemných situací.

V roce 2011 José Mourinho, jenž tehdy trénoval Real Madrid, rázně vyjádřil nesouhlas s tlumočnickovým převodem do španělštiny. Otázka byla položena anglicky a on na ni anglicky odpověděl. Přestože Mourinho umí i španělsky, konsekutivním přetlumočením projevu byl pověřen tlumočník. Jeho verzi Mourinho okamžitě zamítl, jak píše v deníku *Marca*:

„Trenéra Realu Madrid se novináři zeptali na jeho návrat do Amsterdamu a rozkolu ohledně karet. Anglicky odpověděl: »Je skvělé se do Amsterdamu vrátit, hrát proti Ajaxu je potěšení, a to je hlavní. Myslel jsem, že potrestání bude prvním krokem k lepšímu fotbalu a že jestli mám být trestán pro dobro fotbalu, bude to jenom dobře. Ale ne. Byl to trest

---

² „Po své nekonečné odpovědi na jednu otázku portugalský kouč zpozoroval, jak tlumočník lapá po dechu. »Mou« nato poznamenal: »Kdo toho chlapa platí? Chelsea nebo UFEA? Ať mu zdvojnásobí plat.« O pár minut později na konci tiskové konference si Mourinho svlékl mikinu a tlumočnickovi ji věnoval.“ (20minutes 11.12.2013) – z francouzštiny přeložil Filip Schweiner.

pouze a jediné pro mě. Fotbal se nezměnil, lidé se chovají stále stejně, a tresty nedostávají... Byl to tedy trest jenom pro mě.«

To tlumočník převedl do španělštiny: »Je skvělé se do Amsterdamu vrátit, hrát proti Ajaxu je potěšení a to je hlavní. To, co se přihodilo, se může stát komukoliv, tak se pojdme bavit o fotbale.«

Na to Mourinho: »Ne, to jsem neřekl.« Jeden z novinářů ho tedy poprosil, aby to řekl španělsky. Na to Mourinho odpověděl: »Nejsem překladatel.« (Marca 06.12.2011)

K něčemu podobnému došlo roku 2014 na tiskové konferenci před zápasem Ligy mistrů, ve kterém Inter Milán čelil Atlético Madrid. Jednu odpověď Diega Pabla Simeoneho, trenéra španělského klubu, konsekutivně převáděla ze španělštiny do italštiny tlumočnice. Na závěr projevu se však dopustila obsahové chyby. Simeone, který italsky umí, dal najevo svůj nesouhlas tak, že jí odpověděl v italštině (*As* 10.03.2014). Níže uvádíme přepis části, která spor způsobila.

„Simeone: »Je to eee (...) talentovaný tým, se správně nastavenou mmm hierarchií v kabině (...) umm v rozhodujícím zápase jsou ještě nebezpečnější, než jaký výsledek se jim (...) a jaký uhráli venku.«

Tlumočnice: »È una squadra con molto talento e ha anche una gerarchia importante. È sicuramente una squadra ehh (...) pericolosa e speriamo di ottenere lo stesso risultato almeno che abbiamo ottenuto nella partita di andata.«

Simeone: »No, quello non l'ho detto. Non, quello il finale no. Non ho detto quello.³ Ne, to na konci jsem neřekl.«

Tlumočnice sice zprvu tlumočila hezky, ale na závěr se zmýlila, když podle její verze Simeone očekával přinejmenším stejný výsledek jako v zápase venkovním. Toto tvrzení podstatně mění význam Simeoneho původních slov a on namítá, že nic takového neřekl.

Obdobná situace vyvstala během bilaterálního konsekutivního tlumočení na tiskové konferenci před zápasem Ligy mistrů, ve kterém měl na podzim 2015 KAA Gent vyzvat Valencii CF. Při analýze videa publikovaného sportovním deníkem *El*

---

³ »Je to velmi talentované mužstvo, které si zakládá na správně nastavené hierarchii v kabině. Je to rozhodně mužstvo umm (...) nebezpečné a doufáme, že dosáhneme přinejmenším stejného výsledku jako ve venkovním utkání.«

Simeone: »Ne, tohle jsem neřekl. To na konci. To jsem neřekl.«

Desmarque (19.10.2015) je vidět, jak jeden respondent, v tomto případě hráč Valencie CF Sofiane Feghouli, nad tlumočením nesouhlasně kroutí hlavou. Feghouli, jehož mateřským jazykem je francouzština a jenž španělštinu dobře ovládá, si byl vědom toho, že tlumočení se neshoduje s původní výpovědí. Kromě toho je slyšet zadržávání, opakování a neustálé opravování se, které svědčí o nedostatečně zvládnutém výkonu.

Posledního příklad této podkapitoly se věnuje vystoupení tlumočnice na tiskové konferenci před semifinálovým zápasem Ligy mistrů 2016, ve kterém se měly utkat Atlético Madrid a Bayern Mnichov. Ta si spletla Xabiho Alonsa, hráče Bayernu, s Pepem Guardiolou, jeho trenérem, čímž prokázala, že nedisponuje dostatečnými znalostmi tématu. Kromě toho ještě špatně slyšela pokládané otázky, čímž vzbudila rozruch i smích u dotazovaných i u přítomných novinářů.

„Čas od času se předmětem vtipných historek stávají i dobří tlumočníci, když se kvůli nedostatečným fotbalovým znalostem či obtížnosti samotného aktu tlumočení zmýlí. Na této konferenci si tlumočnice spletla Xabiho Alonsa s Pepem Guardiolou. Alonso nechtěl dělat zlou krev, pouze se pousmál, neopravil ji, na otázku odpověděl a aby se vyhnul dalšímu zmatku, sám svoji odpověď přeložil.“ (Marca 27.04.2016)

5.3.1.3. Chyby způsobené neznalostí tlumočnických postupů

Valná část omylů souvisí s částečnou nebo úplnou neznalostí tlumočnických postupů. Z toho lze usoudit, že ne všichni tlumočníci poskytující služby na tomto typu akcí jsou profesionálové, ale že se občas sáhne po člověku, který sice ovládá oba požadované jazyky, ovšem tlumočnické postupy nikoliv.

Zde znovu použijeme jeden z výše zmíněných příkladů. Vrátime se do kontextu tiskové konference před zápasem mezi KAA Gentem a Valencií CF, ale tentokrát použijeme článek publikovaný jiným sportovním deníkem.

„Trenér Valencie na oficiální tiskové konferenci UEFA sdílel utrpení s tlumočnickem. Mladým klukem, kterého přemohl tlak situace. Portugalský trenér Nuno Espírito Santo si to brzy uvědomil, a dvakrát ho dokonce uklidňoval slovy „klid, klid“. Zdaleka ne klidného tlumočnicka to jenom více znervóznilo. Až z toho zapomněl na část Nunovy odpovědi a ten mu svá slova musel zopakovat. Nuno Espírito Santo se na něj pak ještě jednou obrátil a zeptal se ho: „Ale proč si nevezmeš propisku a neděláš si poznámky?“ Na to tlumočnick odvětil „Nestíhám to.“ Nuno mu tedy svou výpověď začal vysvětlovat. U

toho se ale mladý tlumočník opět zaseknul. „Jenom klid,“ zopakoval Nuno.“ (Superdeporte 20.10.2015)

Nedostatečná příprava a znalost metodiky jsou zde evidentní. Tlumočník konsekutivně tlumočí bez toho, aby si dělal notaci, a Nuno, obeznámený s tím, jak to na tiskových konferencích chodí, mu říká, aby si něco zapsal. Tlumočník mu ale odpovídá, že to nestíhá, což dále vypovídá o jeho nedostatečné praxi.

Nyní se vrátíme k události, kterou jsme již analyzovali výše, ovšem tentokrát se na ni podíváme z jiné perspektivy. Jedná se o tiskovou konferenci před zápasem Ligy mistrů mezi Bayernem Mnichov a Atlétikem Madrid.

Ve videu zveřejněném deníkem *As* (27.04.2016) pozorujeme, jak tlumočníci, pověřené bilaterálním konsekutivním tlumočením, dělá velké potíže zapisovat si, na co se novináři ptají, a ustavičně je prosí, aby svá slova zopakovali. Není si jistá ani tím, kdy má začít mluvit, a že už je na řadě, jí občas signalizuje tiskový mluvčí, až se nakonec do improvizovaného tlumočení pustí Pepe Guardiola.

Pak přichází na řadu tisková konference Atlética Madrid, na které otázky směřují na Simeoneho. A tlumočnice opět neví, kdy má začít mluvit, a tak přerušuje Simeoneho, který nakonec musí ve svém projevu dělat za každou větou pauzu, aby tlumočnice mohla konsekutivně větu po větě tlumočit, co říká.

Z těchto dvou příkladů lze vyvodit, že neznalost tlumočnických postupů znamená, že se nejspíš nebere v potaz, jak složité je vykonávat funkci tlumočnicka. Navíc se přehlíží, jak důležité je ovládat terminologii a téma, být obeznámen s komunikační situací, v níž se bude tlumočit, a další podstatné aspekty, o kterých by profesionální tlumočník měl mít povědomí.

5.3.1.4 Skvělý výkon tlumočnicka ve sportovním zpravodajství

Z předchozích kapitol lze usoudit, že četnost, s jakou se tlumočník dostává do médií kvůli dobře odvedené práci, je velmi nízká. Stejně jako ve většině profesionálních kontextů tlumočení se ani zde dobrý výkon nestává předmětem zpráv a novinových titulků, ale pouze naplňuje očekávání. Skutečnost je taková, že o tomto aspektu pojednává v našem korpusu jenom jedna zpráva.

„Sympatické gesto Diega Pabla Simeoneho, trenéra Atlética Madrid, pro oficiální tlumočnicki UEFA. Jeho odpověď na jeden z dotazů na oficiální tiskové konferenci před zápasem Atlética Madrid s FC Barcelonou ve čtvrtfinále Ligy mistrů byla nabitá detaily, a když ji tlumočnice převáděla do angličtiny, on souhlasně kýval hlavou, a na závěr dokonce požádal novináře, aby jí zatleskali za to, jak se s jeho projevem vypořádala.“ (Sport 08.04.2014)

Nacházíme další důkaz toho, že se tlumočnick dostává více a více do popředí a že se jeho profesionalita uznává i ve světě současného fotbalu, což jsme zjistili i z výsledků našeho dotazníku. Jak jsme již výše zmínili, je důležité rozpoznat, jakou funkci má tlumočnick zastávat. Tlumočnick by měl zase zmíněná očekávání naplnit, čímž jednak splní své pracovní povinnosti, ale především přispěje k dobrému obrazu svého grémia.

5.3.1.5. Rozšíření povědomí o tlumočení ve sportovním zpravodajství

Některé citované články také vykonávají popularizační funkci tlumočnické profese. Taková informace sice může připadat velmi banální těm, kteří jsou s touto profesí obeznámeni, uvádí ovšem do kontextu nemalý počet čtenářů, jimž je toto povolání cizí.

„S Ligou mistrů přicházejí i tiskové konference... dlouhé a nezáživné. Úkolem tlumočnicka je jazykový převod otázek i odpovědí a k tomu mít základní znalosti o fotbale a týmech, jež proti sobě v daném zápase nastupují.“ (El Desmarque 19.10.2015)

„Tiskové konference Ligy mistrů bývají nezáživné. Španělská média pokládají dotazy, tlumočnick je tlumočí tak, aby jim rozuměla média zahraniční, dotazovaný na ně odpovídá a tlumočnick odpovědi opakuje. Takhle jsou v kterémkoliv jazyce formulované všechny otázky.“ (Marca 27.04.2016)

Dvě odlišné zprávy v ukázce výše sice neposkytují detailní informace, ale pomáhají rozšířit povědomí o práci tlumočnicka a její důležitosti.

Na závěr se zastavíme u článku zveřejněného deníkem *FootMercato* (21.04.2014). Jedná se o rozhovor s Franckiem Tourdrem, francouzským tlumočnickem, pracujícím pro UEFA. Některá jeho stanoviska jsou pro naši práci obzvláště přínosná:

„En 2009, il y a eu la finale de la Ligue des Champions à Rome entre le FC Barcelone et Manchester United, je savais que l'UEFA cherchait des linguistes pour cet événement-là. J'ai envoyé mon CV, tout simplement, comme beaucoup d'autres personnes. Et ils m'ont choisi car j'avais selon eux une bonne combinaison linguistique avec l'anglais, l'espagnol, l'italien et le français.“⁴ (FootMercato 21.04.2014)

Zde se dozvídáme, že jedním ze způsobů, jak se tlumočníci dostávají do služeb UEFA, je zaslání životopisu přímo této organizaci, jež má výběr na starosti. Důležitá se nám zdá i zmínka o jazykové kombinaci, vzhledem k tomu, že se, jak vidíme, shoduje s jazyky top 5 evropských lig.

„Frankie Toudre a été choisi pour assurer la traduction des conférences de presse d'avant et d'après-match liées à la rencontre entre la Juventus et l'OL. Et a aussi eu le plaisir de traduire le déjeuner officiel entre les dirigeants des deux clubs, ainsi que le discours de l'UEFA contre le racisme, avant la rencontre.“ (FootMercato 21.04.2014)⁵

V tomto úryvku se zmiňují další kontexty v UEFA, ve kterých je tlumočení vyžadováno mimo tiskové konference. Jak ukazují výsledky dotazníku i doposud vydané studie dalších autorů (Giera et al. 2008; Lavric 2012; Lavric a Steiner 2012; Lorca Antón 2015), tiskové konference nejsou jediné vícejazyčné situace vyžadující tyto služby. Mají ale největší mediální ohlas, a proto mohou být v tisku nejnadhěji zdokumentované.

Je třeba uvést, že na základě těchto příkladů lze usoudit, že nejčastější formou tlumočení na tiskových konferencích je bilaterální konsekutivní. To není dáno pouze skutečností, že organizace konsekutivního tlumočení je jednodušší než organizace tlumočení simultánního, ale také tím, že novináři a dotazovaní potřebují mít s tlumočníkem pokud možno co nejpřímější kontakt.

---

⁴ „V roce 2009 se v Římě konalo finále Ligy mistrů mezi Barcelonou a Manchesterem United a já věděl, že UEFA pro tuto událost hledá překladatele a tlumočníky. Jednoduše jsem jim poslal svůj životopis jako mnoho jiných lidí. Vzali mě, protože jsem podle nich měl vhodnou jazykovou kombinaci v podobě angličtiny, španělštiny, italštiny a francouzštiny.“ (FootMercato 21.04.2014) – z francouzštiny přeložil Filip Schweiner.

⁵ „Frankie Toudre byl vybrán, aby zajistil tlumočení předzápasových i pozápasových tiskových konferencí při příležitosti utkání mezi Juventusem a Olympique Lyonem. Měl to potěšení tlumočit i oficiální oběd ředitelů obou klubů a projev UEFA proti rasismu před zápasem.“ (FootMercato 21.04.2014) – z francouzštiny přeložil Filip Schweiner.

6. Shrnutí výsledků výzkumu

Na základě analýzy odpovědí na náš dotazník a korpusu mediálních příspěvků jsme došli k sérii výsledků, jež uvádíme níže.

Největší výzvy	-Multidisciplinární slovní zásoba -Tematická komplexnost -Být vystaven médiím
Mnohojazyčné prostředí	-Tlumočnické je obzvláště na ráně, protože účastníci komunikační situace často disponují znalostí několika jazyků.
Viditelnost tlumočnicka	-Fotbal vyvolává velký zájem médií. Proto mohou mít tlumočnické omyly a různé jiné příhody velký mediální dopad.
Pracovní jazyky	-Převládají jazyky top 5 evropských lig (němčina, španělština, francouzština, angličtina a italština).
Komunikační situace vyžadující tlumočnicka	-Interní komunikace: profesionální tlumočníci jsou najímáni jen výjimečně, týmy se zpravidla obracejí na osoby spjaté se světem fotbalu (bývalí hráči a další osoby s klubem spjaté). -Externí komunikace: obvykle bývají zajištěny služby profesionálního tlumočnicka. Nejčastější situace představují tiskové konference, galavečery a jiné události formálního rázu a schůze výborů a pracovních kolektivů.
Nejčastější forma	-Nejčastěji bilaterální konsekutivní tlumočení (především na tiskových konferencích). -Týmy s velkou kupní silou někdy disponují kabinami na simultánní tlumočení, některé zase využívají tlumočení na dálku.
Rostoucí profesionalizace	-Kluby jsou si více a více vědomy důležitosti kvalitního tlumočení, což způsobuje rostoucí profesionalizaci tlumočení ve světě fotbalu.

Tabulka 11 - stručný přehled využívání tlumočnických služeb v soutěžích UEFA

7. Závěr

Hypotéza formulovaná v úvodu práce předpokládala, že poskytování tlumočnických služeb ve světě fotbalu není vždy v rukou kvalifikovaných tlumočnicků, neboť se kvůli špatné kvalitě tlumočení stávají předmětem polemik ve sdělovacích prostředcích.

Otázky, které jsme si dále položili, měly následující cíle: 1) Zjistit, jaké požadavky by měl tlumočnické splňovat, aby mohl pracovat v soutěžích UEFA. 2) Definovat, jaký je nejvyužívanější systém najímání tlumočnicků a jaký druh tlumočení je v této oblasti nejběžnější. 3) Získat data o pracovních podmínkách, v nichž tlumočníci pracují. 4) Poprvé zhodnotit kvalitu jazykových služeb v tomto kontextu.

Přestože všichni tlumočníci, kteří na náš dotazník odpovídali, mají vysokoškolské vzdělání spjaté s okruhem jazyků, díky analýze našeho zpravodajského korpusu můžeme částečně potvrdit prvotní hypotézu. Je však nutno uvést, že jeden z účastníků v dotazníku píše, že se dnes setkáváme s rostoucí profesionalizací tlumočení ve světě fotbalu a že si kluby čím dál více uvědomují důležitost náležitosti tlumočení. A to znamená velice pozitivní změnu na fotbalové scéně.

Dále jsme mohli dojít k sérii závěrů, jež více či méně odpovídají na naše úvodní otázky:

- Požadavky na tlumočnicka. Znalost pracovních jazyků, obeznámenost s tématem a odolnost vůči mediálnímu tlaku.
- Systém najímání. Neexistuje jednotný systém najímání. Někdy tlumočnicka najímá přímo UEFA, jindy do procesu vstupuje zprostředkovatel (domácí fotbalový klub, překladatelská agentura, firma). Tato skutečnost přímo ovlivňuje, zda člověk pracuje stále se stejnými kluby, či nikoliv, což záleží na tom, kdo tlumočnicka ohledně poskytnutí služeb kontaktuje.
- Pracovní podmínky. Nemohli jsme dojít k žádnému závěru, jelikož se nám nepodařilo získat dostatečné množství dat. Můžeme ale uvést, že UEFA ve svých rádech stanovuje, že vždy, když je to možné, má být poskytnuta tlumočnická technika s potřebným týmem.
- Kvalita jazykových služeb. Budeme-li se držet získaných dat, motivovaně posoudit kvalitu jazykových služeb poskytovaných v rámci soutěží UEFA možné nebude. Ačkoliv v analýze korpusu můžeme být svědky toho, jak se tlumočnicka dopouštějí chyb, na základě těchto příkladů nemůžeme vyvozovat obecné závěry. Zmíněné chyby se ve sdělovacích prostředcích objevují fragmentárně a představují jenom určitý typ anekdoty pocházející z velkého zájmu médií o svět fotbalu. Ve skutečnosti je těžké dopátrat se jiného materiálu souvisejícího s tlumočnickými výkony, než jsou tyto ojedinělé případy objevující se v tisku. Pro nedostatek dokumentace tedy nepovažujeme za vhodné posuzovat kvalitu služeb v této oblasti.

Na závěr se patří připomenout, že získané výsledky nejsou definitivní, k tomu by totiž byla potřeba mnohem komplexnější studie. Proto doufáme, že tato práce poslouží jako výchozí bod budoucím empirickým výzkumům tlumočení ve světě fotbalu a sportu. Doufáme také, že nová tendence směřující k profesionalizaci

tlumočnické práce ve světě fotbalu bude i nadále vzestupná a přispěje ke zlepšení obrazu a většímu uznání tlumočnické profese.

8. Bibliografie

Checa Fernández, Francisco Óscar; Lanzas Rubio, Pablo et al. (2017).

Expectations towards the quality of consecutive interpreting at football-related events. Poster prezentovaný na třetí Mezinárodní konferenci na téma kvality tlumočení, Granada.

Darias Marrero, Agustín (2006). Interpretación: tipos de situación comunicativa y didáctica. Disertační práce, Universidad de las Palmas de Gran Canaria <http://acceda.ulpgc.es/handle/10553/2049>.

Giera, Irene; Erika Giorgianni et al. (2008). The Globalized Football Team: A Research Project on Multilingual Communication. In: *The Linguistics of Football*. Lavric, Eva; Gerhard Pisek; Andrew Skinner & Wolfgang Stadler (eds.), 375-390. Tubinga: Gunter Narr.

Lavric, Eva (2012). Politiques conscientes et «bricolage» linguistique dans les entreprises et dans les équipes de football. In: *Synergies. Pays germanophones 5. Les politiques linguistiques implicites et explicites en domaine francophone*. Cichon, Peter; Sabine Erhart y Martin Stegu (eds.), 165-186. Université d'Innsbruck.

Lavric, Eva y Steiner, Jasmin (2012). Football : le défi de la diversité linguistique. In: *Représentations, gestion et pratiques du plurilinguisme. Numéro thématique du Bulletin VALS/ASLA – Bulletin suisse de linguistique appliquée 95*. Georges Lüdi (eds.), 15-33.

Lorca Antón, Juan Antonio (2015). Interpretación deportiva: un estudio del mercado español. Bakalářská práce, Universidad de Alicante [online] <http://www.academia.edu/18066023/Interpretaci%C3%B3n_deportiva_un_estudio_del_mercado_espa%C3%B1ol> [cit. 30.01.2016]

Sandrelli, Annalisa (2015). 'And Maybe You Can Translate Also What I Say': Interpreters in Football Press Conferences. In: *The Interpreters' Newsletter 20*. (prosinec 2015), 87-105. EUT Edizioni Università di Trieste.

Sandrelli, Annalisa (2012). Interpreting Football Press Conferences: The FOOTIE Corpus. In: Interpreting across Genres: Multiple Research Perspectives. C.J. Kellett (eds.), 78-101. Trieste: E.U.T.

9.1. Korpus sportovního zpravodajství

20minutes.fr (11.12.2013). «Doublez son salaire»: Quand José Mourinho chambre un traducteur roumain. <<http://www.20minutes.fr/sport/1261957-20131211-20131211-video-doublez-salaire-quand-jose-mourinho-chambre-traducteur-roumain>> [cit. 02.02.2016].

AS.com (10.03.2014). El malentendido del Cholo Simeone con la traductora. Vídeo, 1:23. <http://as.com/videos/2014/03/10/portada/1394453592_882106.html> [cit. 28.04.2016].

AS.com (27.04.2016). La traductora que desquició así a Guardiola, Simeone y Xabi. Vídeo, 2:23. http://as.com/videos/2016/04/27/portada/1461708328_874710.html [cit. 28.04.2016].

El Desmarque (19.10.2015). Un traductor... en apuros. Vídeo, 3:43. <<http://valencia.eldesmarque.com/valencia-cf/noticias/7665-un-traductor-en-apuros>> [cit.: 06.05.2016].

Foot Mercato (21.04.2014). Plongée dans ces métiers de l'ombre de la planète foot: traducteur/interprète, <http://www.footmercato.net/autre-championnat/plongee-dans-ces-metiers-de-l-ombre-de-la-planete-foot-traducteur-interprete_128472> [cit. 02.02.2016].

Libertad Digital (19.12.2015). La extraña emoción del traductor del Valencia en cabina, <<http://www.libertaddigital.com/deportes/futbol/2015-12-19/la-extrana-emocionen-su-cabina-del-traductor-del-valencia-1276564137/>> [cit. 02.02.2016].

Marca.com (06.12.11). Mourinho: «No soy traductor». <http://www.marca.com/2011/12/06/futbol/equipos/real_madrid/1323201334.html> [cit. 05.05.2016].

Marca.com (27.04.2016). Atlético-Bayern: El lío de la traductora alemana: ¡confundió a Xabi Alonso con Guardiola!

<<http://www.marca.com/futbol/champions-league/2016/04/26/571fb49e268e3e4f5d8b4704.html>> [cit. 06.05.2016].

Mundo Deportivo (29.04.2016). El ‘show’ de Klopp en la sala de prensa tras perder en El Madrigal. <<http://www.mundodeportivo.com/futbol/europa-league/20160429/401446463890/jurgen-klopp-y-sus-bromas-al-traductor-tras-perderen-el-madrigal.html>> [cit. 05.05.2016].

Sport (08.04.2014) Simeone aplaude a la traductora de la UEFA. <<http://www.sport.es/es/noticias/champions/simeone-aplaude-traductora-uefa-3245081>> [cit. 03.03.2016].

Sport (11.12.2013). Regalo dedicado de Mourinho al traductor. <<http://www.sport.es/es/noticias/champions/regalo-dedicado-mourinho-traductor-2915477>> [cit. 05.05.2016].

Superdeporte (20.10.2015). El traductor de Nuno dio la nota bajo presión. <<http://www.superdeporte.es/valencia/2015/10/20/traductor-nuno-dio-nota-presion/273003.html>> [cit. 06.05.2016].

8.2. Citované elektronické zdroje

CIES Football Observatory. Big-5 Weekly Post, issue 144. <<http://www.footballobservatory.com/IMG/sites/b5wp/2015/144/en/>> [cit. 13.04.2016].

UEFA. Invitation to Express Interest. Interpreter services for media. s. f. <http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/ITT/uefaorg/Tenders/02/25/04/92/2250492_DOWNLOAD.pdf> [cit. 30.04.2016].

UEFA. (2015). Regulations of the UEFA Champions League 2015-18 Cycle. <http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Regulations/uefaorg/Regulations/02/23/57/51/2235751_DOWNLOAD.pdf> [cit. 08.03.2016].

UEFA. (2014). Regulations of the UEFA European Football Championship 2014-16.

<http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Regulations/uefaorg/Regulations/02/03/92/81/2039281_DOWNLOAD.pdf>

UEFA. (2014). UEFA Champions League Club Manual 2014/15.

<http://www.rsca.be/extranet/uefa/14/download/admin/UEFA_UCL_Club-Manual_1415.pdf> [cit. 15.03.2016].

UEFA. (2014). UEFA Disciplinary Regulations.

<http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/Regulations/uefaorg/UEFACompDisCases/02/11/23/49/2112349_DOWNLOAD.pdf> [cit. 09.04.2016].

UEFA. (s.f.). UEFA EURO2016 FRANCE. Appel à manifestation d'intérêt.

<http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/ITT/uefaorg/Tenders/02/26/37/58/2263758_DOWNLOAD.pdf> [cit. 20.04.2016].

UEFA. (s.f.). UEFA EURO2016. Full referee teams.

<https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/uefaorg/Refereeing/02/33/82/21/2338221_DOWNLOAD.pdf> [cit. 03.05.2016].

UEFA. (2016). UEFA Statutes.

<http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/WhatUEFAis/02/33/81/40/2338140_DOWNLOAD.pdf> [cit. 08.04.2016].

3. Komentář překladu

Tato kapitola, představující teoretickou část bakalářské práce, se skládá ze dvou částí. První tvoří analýza původního textu, v níž jsou jeho rysy do detailů charakterizovány. Podle poznatků Ch. Nordové⁶ je rozdělena na faktory vnětextové a vnitrotextové a text rozebírá od kontextu a mimojazykové reality, přes jeho celkový styl a utvářenost, až po syntaktické struktury a samotné lexikum. Druhá část, založená především na poznacích z kontrastivní stylistiky a gramatiky, se věnuje překladatelským problémům, na které překladatel v textu narazí. Dále obsahuje překladatelské postupy, jichž bylo při samotném překladu použito k řešení zmíněných problémů, a to s konkrétními příklady.

3.1. Analýza originálu

Analýza výchozího textu je rozdělena na dvě části. Vnětextové faktory vycházejí ze situace, ve které se člověk s textem setká. Na jejich základě si příjemce vytvoří jistá očekávání na faktory vnitrotextové.⁷ Ty naopak vycházejí ze samotného textu.

3.1.1. Vnětextové faktory

3.1.1.1. Vysílatel

Vysílatelem výchozího textu je odborný časopis *Sendebarr*, publikující španělské a anglické články na téma tlumočení a překladu. Vlastní autorky studie jsou Iciar Alonso Araguás a Paula Zapatero Santos, španělské odbornice na teoretické aspekty překladu a tlumočení, které článek sepsaly pod záštitou výzkumné skupiny Alfaqueque z univerzity v Salamance. Lze tedy očekávat, že budou v textu na problematiku nahlížet koherentně, užívat náležitou terminologii a že studie bude formálně i obsahově odpovídat normě odborných textů. Překládaný text ale kromě jejich poznatků zahrnuje i úryvky, jejichž autory jsou osoby jiné, a to jednak další vědci, např. Eva Lavric a Jasmin Steiner, nebo žurnalisté, jejichž jména se ze španělských deníků jako *Superdeporte* nebo *El Desmarque* nedozvíme. Od dalších vědců se dá očekávat, že budou používat odbornou terminologii stejně jako autorky textu, naopak u žurnalistů je třeba počítat s vyjadřováním typickým pro styl

---

⁶ NORD, Christiane. *Text Analysis in Translation: Theory, Methodology and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis*. Amsterdam: Rodopi, 2005.

⁷ NORD, Christiane. *Text Analysis in Translation: Theory, Methodology and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis*. Amsterdam: Rodopi, 2005, s. 42.

mediálních textů. Další osoby vztahující se k otázce autora jsou čtyři tlumočníci, kteří odpovídali na dotazník autorek studie a jejichž odpovědi jsou také součástí překladu. U všech autorů se však dá očekávat, že jsou vzdělaní a v projevu kultivovaní. Posledním typem mluvčích v textu jsou trenéři, kteří odpovídají na otázky novinářů. Jejich jazyk je naopak nepříliš kultivovaný a typicky mluvený, vyjadřují se stručně, nedokončují věty atd.

3.1.1.2. Záměr

Hlavním záměrem vysilatele textu je příjemce informovat o tom, jakou podobu má tlumočení ve světě fotbalu, jací tlumočníci zde působí a obecně zhodnotit stav tlumočení v této oblasti. Vedlejším záměrem je potom posloužit jako východisko, na jehož základě mohou stavět budoucí výzkumy v této oblasti. V neposlední řadě je záměrem vysilatele poukázat na důležitost role tlumočnicka v tomto prostředí, potažmo na skutečnost, že obecné povědomí o všech kontextech, kde služby poskytuje, není na dostatečně vysoké úrovni.

3.1.1.3. Příjemce

Vzhledem k umístění textu v odborném časopise zaměřeném na překlad a tlumočení je logické, že příjemcem bude komunita tlumočnicků a osob zajímavých se o překlad a tlumočení z teoretického hlediska, případně o cizí jazyky obecně. Skupina očekávaných čtenářů by měla být ještě omezenější, protože se jedná o studii vydanou ve španělštině, a receptoři by proto měli buď pocházet ze Španělska či Latinské Ameriky, nebo ovládat španělštinu natolik, že porozumí odbornému textu v ní napsaném. V dnešní době je ale díky rozvoji moderních technologií a umělé inteligence naprosto běžné, že člověk, jenž na tento článek narazí a jeho obsah ho zajímá, ovšem španělský jazyk neovládá, si ho nechá během pár sekund přeložit do své mateřštiny. Kvůli veřejnému charakteru textu volně dostupného na internetu příjemcem mohou být i osoby, které nevyhledávají publikace tohoto konkrétního časopisu, ale které zajímá téma tlumočení ve fotbale. Podstatně menší skupinu očekávaných čtenářů tedy představují členové vedení malých a nových fotbalových klubů hledající informace o chodu fotbalu na mezinárodní úrovni. Co se podmínky ovládnutí jazyka týče, výše zmíněné se dá očekávat i od nich. V každém uvedeném případě se jedná o příjemce vzdělaného, toužícího se dozvědět něco více o tlumočení obecně, nebo přímo ve světě fotbalu, jenž se do určité míry vyzná v teorii tlumočení a je alespoň částečně seznámen s jazykovými zvláštnostmi

fotbalového prostředí. Nejpodstatnější část čtenářského publika budou tvořit dospělí lidé, neboť je pravděpodobné, že text pro svůj odborný ráz nebude přitahovat děti ani mladistvé. Příjemce přeloženého článku budou představovat lidé se stejnými vlastnostmi a očekáváními, kteří ovšem španělštinu neovládají tak dobře jako češtinu, a rádi by si studii přečetli. Jelikož se jedná především o osoby zajímající se o překlad a tlumočení, lze počítat s tím, že si budou vědomi výhod verze poctivě přeložené člověkem před verzí umělé inteligence.

3.1.1.4. Médium

Výchozí text byl publikován španělským odborným periodikem *Sendeban*. Z této skutečnosti lze usoudit, že bude mít veškeré obsahové a formální náležitosti odborného textu, k jeho porozumění bude třeba být s tématem předem obeznámen a že jeho primární funkce bude referenční, tedy informovat příjemce. Jedná se o text psaný, jeho kanál je graficky optický, a je tedy třeba počítat s tím, že čas produkce nebude odpovídat času recepce, že bude připravený (z krátkodobého hlediska, tj. při sepisování a redakci, ale i z dlouhodobého, neboť autorky se v oboru pohybují roky a mají zkušenosti s psaním odborných článků), že bude obsahovat složité větné struktury, že bude strukturovaný a jednotlivé celky na sebe budou navazovat. Je charakterem veřejný, protože je volně dostupný na internetu, takže ačkoliv z jeho tématu, vysilatele, autorek apod. můžeme vyvodit, jak bude vypadat jeho očekávaný příjemce, ve skutečnosti se k němu může dostat kdokoliv. A přestože je ve španělštině, dá se očekávat, že bude zajímat lidi z celého světa, nejen rodilé mluvčí.

Specifickým případem jsou výpovědi hráčů a trenérů na tiskových konferencích zmíněné v úryvcích citovaných v korpusu sportovního zpravodajství, které jsou sice charakterem psané, ale představují přepis diskurzu mluveného, tedy méně připraveného, typického opakováním se a více implicitního.

3.1.1.5. Místo a čas

Článek vyšel ve španělském časopise *Sendeban* v roce 2019. *Sendeban* vydává Fakulta překladatelství a tlumočnictví Univerzity v Granadě, jedna z nejznámějších španělských tlumočnicko-překladatelských fakult⁸. Toto umístění má vliv nejen na jazyk, kterým byl článek napsán, ale pravděpodobně i na samotný výběr tématu.

---

⁸ ČEŇKOVÁ, Ivana. *Teorie a didaktika tlumočení*. Praha: Univerzita Karlova, 2001, s. 165.

Fotbal hraje ve Španělsku velmi důležitou roli, španělská La Liga je dokonce jednou z top pěti evropských fotbalových lig. Fotbal ve španělsky mluvících zemích obecně budí velký zájem a kvalita jejich klubů, fotbalistů a trenérů ústící v přestupy po celé Evropě se projevuje i na velké poptávce po španělských tlumočnicích v této oblasti. Ačkoliv český fotbal nemá takovou úroveň a procento hráčů odcházejících do zahraničí, případně z ciziny přicházejících není tak vysoké, poptávka po českých tlumočnicích ve fotbalovém světě je, a studie tak bude zajímavá i v českém prostředí. V nedávné době stojí za zmínku například příchod dánských trenérů do pražské Sparty, který vyvolal poptávku po tlumočnicích z češtiny do dánštiny. S výběrem tématu souvisí i druhá část této podkapitoly, čas zveřejnění výchozího textu. Popularita fotbalu stále stoupá a přestupy hráčů, trenérů i dalších členů realizačních týmů byly v druhém desetiletí 21. století opravdu časté. V nepoměru k této popularitě ovšem stála nízká úroveň výzkumu tlumočení ve světě fotbalu, která autorky studie přiměla se tímto tématem zabývat. V českém prostředí nejsou teoretické práce o tlumočení ve fotbale k dohledání ani dnes, přestože v zahraničních klubech působí stovky Čechů, a to nejen v Evropě, ale i třeba v Mexiku, Kanadě a na Novém Zélandu, kteří se s tlumočením musejí setkávat.

Text by vzhledem k místu a času publikace měl odpovídat moderní španělštině typické pro Pyrenejský poloostrov a být formálně v souladu se současnou normou odborného článku. Překlad by tím pádem měl být moderní češtinou a držet se normy českého odborného stylu.

3.1.1.6. Motiv

Jak už bylo naznačeno v předchozích kapitolách, motivem sepsání a publikace textu byla kombinace rostoucí potřeby a důležitosti tlumočení v tak populární oblasti, jakou je svět fotbalu, a nedostatek informací na toto téma ve vědecké komunitě.

3.1.1.7. Funkce

Posledním vnětextovým faktorem, který Nordová zmiňuje, je funkce textu. Odpověď na otázku, jakou funkci text zastává, můžeme zjistit až po rozboru všech ostatních vnětextových faktorů.⁹ Hlavní funkcí překládaného textu je funkce referenční neboli sdělná. Autorky studie čtenářům předávají své poznatky a jejich

---

⁹ NORD, Christiane. *Text Analysis in Translation: Theory, Methodology and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis*. Amsterdam: Rodopi, 2005, s. 42.

cílem je informovat. I pro výraznou intertextovost je jeho další důležitá funkce metajazyková. Autorky odkazují na cizí texty a jak v nich uvedené, tak i některé vlastní poznatky vysvětlují či jinak adresují. Jelikož se jedná o odborný článek, emotivní funkce je v něm úplně potlačena. Překládaný text ovšem kromě samotné studie zahrnuje i v ní zmíněné úryvky ze sportovních zpráv, jež se mimo funkci sdělnou vyznačují ještě svou persvazivností a místy snahou zaujmout a pobavit.

3.1.2. Vnitrotextové faktory

3.1.2.1. Téma

Tématem samotného článku je tlumočení ve světě fotbalu, konkrétně v soutěžích UEFA. Studie se zabývá jazykovým chodem této organizace, jejími pravidly ohledně tlumočení, obrazem tlumočnicka z této oblasti a jeho mediálním dopadem. Jak je u odborného tématu zvykem, téma článku adresát zjišťuje už z názvu neboli titulku, a to, z jakého úhlu na něj bude nahlíženo, může podrobněji zjistit v abstraktu. Má tedy možnost usoudit, zda ho téma zajímá a zda si studii vůbec přečte.

3.1.2.2. Očekávání na adresáta

Příjemce textu musí být k jeho pochopení vzdělaný, schopný si z odborného textu odnést, co potřebuje, a znalý teorie tlumočení, protože termíny jako „community interpreting“¹⁰, nebo „interpretación simultánea“¹¹ v textu nejsou vysvětleny. Musí mít základní povědomí o fungování tiskových konferencí, ovšem nevyžaduje znalost fungování UEFA ani žádné další s fotbalem související znalosti, z čehož lze usoudit, že očekávaný příjemce, s jakým autorky počítaly, byl spíše tlumočnick a člověk zajímající se o teorii tlumočení nežli člověk ze světa fotbalu.

3.1.2.3. Obsah a kompozice textu

Kompozice textu odpovídá normě odborného článku. Text je strukturovaný, koherentní a smysluplně členěný, čímž příjemci usnadňuje porozumění. O tématu čtenáře nejprve zpraví titulek článku, po něm následuje abstrakt, který hlavní body článku shrnuje, pak následuje úvod, kde autorky příjemce uvedou do řešené

---

¹⁰ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebare*. 2019, č. 30, s. 248. – dle překladu: „komunitní tlumočení“

¹¹ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebare*. 2019, č. 30, s. 249. – dle překladu: „simultánní tlumočení“

problematiky a kde stanoví cíle studie. Pak přichází tři teoretické kapitoly, v nichž je adresát informován, jak to chodí ve světě fotbalu z jazykového hlediska, na tiskových konferencích, a jaká pravidla UEFA, předmět případové studie, stanovuje. V těchto kapitolách autorky čerpají z již existujících zdrojů a vyvozují na jejich základě závěry. Tyto kapitoly jsou dále rozdělené do odstavců, jejichž délky se různí, přičemž každý odstavec podrobněji rozebírá jeden konkrétní aspekt dané problematiky. První část kapitoly číslo pět představuje pomocí grafů a tabulek výsledky dotazníku a závěry, k nimž na jejich základě autorky docházejí. Druhá část této kapitoly se věnuje korpusu sportovního zpravodajství, autorky v ní citují různá periodika a hodnotí výkony zmiňovaných tlumočnicků i jejich celkový dopad na obraz tlumočnicka. V šesté kapitole autorky v tabulce přehledně opakují výsledky dotazníku a korpusu a v sedmé kapitole prezentují své závěry a v bodech odpovídají na úvodní otázky. Celou studii uzavírá seznam použité literatury, který je v překladu také třeba uvést a náležitě upravit, aby byla studie kompletní, a poznámky autorek. Ty ovšem pro český text nejsou relevantní a jejich překladem se tato práce nezabývá.

3.1.2.4. Nonverbální prvky

V textu se vyskytují dva druhy nonverbálních prvků. Prvním jsou tabulky, jichž je v textu užito dvanáctkrát. Účelem první a poslední tabulky je přehledně prezentovat poznatky autorek studie, ostatní slouží k představení odpovědi respondentů dotazníku. Většina tabulek obsahuje údaje ve větách, některé pouze v bodech. Druhým typem nonverbálních prvků v textu jsou grafy. V textu se jich objevuje deset a jejich funkce je informovat o odpovědích na dotazník v takové formě, která usnadňuje porozumění jejich významu.

3.1.2.5. Syntax

Syntax výchozího textu je v souladu s normou odborného stylu charakteristická dlouhými podřadnými souvětími, např. „También cabe señalar que, salvo en el caso del español como lengua extranjera de trabajo, los encuestados tienen al menos uno de los idiomas oficiales de la UEFA, incluyendo el ruso, que como hemos señalado es idioma oficial del Congreso de la UEFA.“¹² Jejím dalším charakteristickým

---

¹² ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebarr*. 2019, č. 30, s. 254. – dle překladu: „Za zmínku také stojí, že s výjimkou práce se španělštinou jako cizím jazykem pracují

rysem jsou ustálené depersonalizované začátky vět, např. „cabe señalar“¹³ a „conviene insistir“¹⁴. Osobnost autorek je v celém textu skrývána. Nahrazuje ji autorský plurál, např. „Sin embargo, esta encuesta nos muestra que todos ellos están en posesión de un título universitario“¹⁵, věty hlavní, jejichž podmět určuje až vedlejší věta, např. „cabe señalar en primer lugar que ninguno de ellos considera“¹⁶ a pasivum, např. „La información para este trabajo se ha extraído de.“¹⁷ Valná část úryvků z novinových článků je v kontrastu s textem samotné studie tvořená větami kratšími a důležitou roli v nich hraje *verbum dicendi*.

3.1.2.6. Lexikum

V celém výchozím textu se neseťkáváme s jinou vrstvou jazyka než spisovnou. Užité slovní zásoba je standartní, tedy nepříznačková, v kombinaci se slovní zásobou typickou pro odborný text. Tu tvoří jednak tlumočnická terminologie, např. „community interpreting“¹⁸, dále terminologie ze sféry výzkumu obecně, např. „Estudio de caso“¹⁹, a nakonec slova nacházející se vysoko na vertikální ose jazyka, ovšem ne tak vysoko, aby spadala pod odborné termíny, např. „deontología“²⁰. Na ose horizontální se celý překládaný text drží spisovné španělštiny bez dialektismů a specifické geografické příznakovosti.

---

všichni dotazovaní alespoň s jedním oficiálním jazykem UEFA, a to včetně ruštiny, která je, jak jsme uvedli, oficiálním jazykem kongresu UEFA.“

¹³ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebare*. 2019, č. 30, s. 254. – dle překladu: „Za zmínku... stojí“

¹⁴ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebare*. 2019, č. 30, s. 260. – dle překladu: „Je důležité znovu zdůraznit“

¹⁵ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebare*. 2019, č. 30, s. 254. – dle překladu: „Dotazník nám nicméně ukazuje, že všichni čtyři získali vysokoškolský titul“

¹⁶ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebare*. 2019, č. 30, s. 259. – dle překladu: „je nejprve třeba konstatovat, že žádný z nich nezastává názor“

¹⁷ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebare*. 2019, č. 30, s. 250. – dle překladu: „Podklady pro tuto práci byly čerpány ze“

¹⁸ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebare*. 2019, č. 30, s. 248. – dle překladu: „komunitní tlumočení“

¹⁹ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebare*. 2019, č. 30, s. 250. – dle překladu: „Případová studie“

²⁰ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebare*. 2019, č. 30, s. 261. – dle překladu: „etikou“

3.1.2.7. Suprasegmentální prvky

Suprasegmentálními prvky dává autor diskurzu určitý tón nad úrovní lexika a syntaxe. Přestože jsou důležité především pro mluvenou komunikaci, Ch. Nordová je toho názoru, že i v psaném textu lze narazit na zvláštní intonaci a tón v podobě uvozovek, tučného písma, nebo například podtržení.²¹ Ve studii *La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA* se setkáváme s několika latinskými pojmy napsanými v souladu s ustálenou normou kurzívou, např. „*factótum*“²². Kurzívu vysílatel užívá i u některých nelatinských termínů, např. „*community interpreting*“²³. Toto využití kurzívy signalizuje, že se jedná o pojem ustálený, a dalo by se tedy říct, že zastává funkci autoritativní. Kurzívou jsou od zbytku textu odlišené také názvy všech publikací, sportovních řádů a dokumentů, což odpovídá normě odborného stylu stran formy, např. „*UCL Club Manual*“²⁴.

Dalším způsobem, jakým je v textu značen specifický tón, jsou uvozovky. Zde je nutno poukázat na formální nedostatky této studie. Některé přímé citace jsou sice uvozovkami vyznačené, např. „«exagerado»“²⁵, jiné ovšem od zbytku textu dělí dvojtečka, uvození „sic“ a užití menší velikosti písma, viz např. zde:

„Así lo recogió uno de los periodistas asistentes a dicho acto:

En una de sus primeras respuestas, el técnico aportó [sic] un largo ‘speech’ de más de un minuto, analizando el encuentro...“²⁶

Na stránce 262 se dokonce vyskytuje citace s uvozovkami pouze na konci, nikoli na začátku: „José Mourinho quiso tener un detalle con su traductor en la rueda de

---

²¹ NORD, Christiane. *Text Analysis in Translation: Theory, Methodology and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis*. Amsterdam: Rodopi, 2005, s. 132.

²² ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebare*. 2019, č. 30, s. 248. – dle překladu: „průvodce“

²³ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebare*. 2019, č. 30, s. 248. – dle překladu: „komunitní tlumočení“

²⁴ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebare*. 2019, č. 30, s. 256. – dle překladu: „Club Manual Ligy mistrů“

²⁵ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebare*. 2019, č. 30, s. 249.

²⁶ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebare*. 2019, č. 30, s. 261-262.

prensa previa a la visita del Steaua Bucarest y al finalizar su comparecencia ante los medios de comunicación le entregó un regalo dedicado».²⁷

3.1.3. Styl

Na závěr analýzy výchozího textu je třeba určit styl, jakým byl napsán. Styl neboli celkový ráz je podle Bohuslava Havránka „způsob využití (výběr) jazykových prostředků v daných jazykových projevech jak podle jejich konkrétního cíle, formy a situace, tak podle individualizačního zaměření (např. emotivního, estetického aj.) mluvčího, resp. pisatele.“²⁸ Novější *Současná stylistika* ještě zdůrazňuje, že styl není jen rysem, kterým charakterizujeme již existující texty, ale formou výběru a organizace prostředků při jejich samotné tvorbě.²⁹ Při cílevědomém vybírání jazykových prostředků překladu tedy překladatel musí postupovat stejně jako autor originálu, a proto si musí být vědom toho, jakým stylem byl napsán původní text.

Text, jehož překladem se tato práce zabývá, spadá do stylu odborného, tedy komunikace v odborné sféře. To lze vyvodit jak z faktorů vnětých, tedy že byl publikován ve vědeckém časopise a že jeho autorky jsou vědkyně, jejichž záměrem bylo prozkoumat danou oblast a informovat další lidi z oboru, tak z faktorů vnitřních, tedy z vědecky zaměřeného tématu, samotného obsahu, z očekávání, že se příjemce o tlumočení zajímá z teoretického hlediska, kompozice typické pro odborný článek, z přítomnosti nonverbálních prvků (grafů), složité syntaxe, spisovného jazyka a užití termínů. Do odborného stylu ale nemůžeme zařadit celý výchozí text, neboť obsahuje úryvky z novinových článků, které patří do stylu publicistického.

Ze slohových postupů je v textu nejvíce zastoupen výkladový. Autorky informace prezentují přehledně a strukturovaně, sdělení je objektivní a důraz je kladen na kauzalitu a souvislosti. Když autorky popisují, co se událo na tiskových konferencích, používají také postup vyprávěcí: „Asimismo, no tiene claro cuándo debe intervenir y es el jefe de prensa el que en ocasiones le indica que es su turno, por lo que al final Pep Guardiola acaba ejerciendo de intérprete improvisado.

---

²⁷ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebare*. 2019, č. 30, s. 262.

²⁸ HAVRÁNEK, Bohuslav. Stylistika. In: *Ottův slovník naučný nové doby. Dodatky k Velikému Ottovu slovníku naučnému*. 1. sv. 6. dílu. Praha: Novina, 1940, s. 472.

²⁹ ČECHOVÁ, Marie; KRČMOVÁ, Marie a MINÁŘOVÁ, Eva. *Současná stylistika*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 2008.

Después llegó el turno de la rueda de prensa del Atlético de Madrid en el que Simeonees entrevistado. De nuevo, la intérprete no sabe cuándo tiene que intervenir, por lo que interrumpe a Simeone, que se ve obligado finalmente a pausar su intervención después de cada frase para que la intérprete haga una consecutiva frase por frase de lo que él está diciendo.³⁰ Vyprávěcí slohový postup se objevuje i v citovaných úryvcích ze sportovních zpráv: „El portugués pronto se dio cuenta y hasta en dos ocasiones le pidió tranquilidad. «Tranquilo, tranquilo», le decía. Lejos de calmarse, el traductor se puso más nervioso.“³¹

Odborný styl můžeme podle Petra Kaderky ještě dále rozdělit na čtyři oblasti: vědeckou/teoretickou, akademickou, populárně naučnou a prakticky odbornou.³² Marie Krčmová jej podobně dělí na oblast vědeckou/teoretickou, prakticky odbornou, populárně naučnou, učební a esejistického stylu.³³ Ačkoliv jsou si jednotlivé kategorie velmi podobné, tento článek podle obou členění patří do sféry vědecké čili teoretické, jeho hlavním záměrem bylo totiž prozkoumat danou oblast, informovat kolegy teoretiky a posloužit jako základ budoucích podrobnějších studií.

Z textových žánrů se jedná o studii neboli odborný článek, konkrétně o případovou studii, která se vyznačuje tím, že se podrobně zabývá jedním jediným kontextem či aspektem dané problematiky. Předmětem této případové studie je tlumočení, které její autorky detailně rozebírají v kontextu UEFA. Je třeba podotknout, že i přes odbornost a prestiž časopisu *Sendebár* má tato studie nedostatky. Případové studie mají pět základních fází: prvotní plán, projekt, příprava na sběr dat, sběr dat,

---

³⁰ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebár*. 2019, č. 30, s. 265. – dle překladu: „Není si jistá ani tím, kdy má začít mluvit, a že už je na řadě, jí občas signalizuje tiskový mluvčí, až se nakonec do improvizovaného tlumočení pustí Pepe Guardiola. Pak přichází na řadu tisková konference Atlético Madrid, na které otázky směřují na Simeoneho. A tlumočnice opět neví, kdy má začít mluvit, a tak přerušuje Simeoneho, který nakonec musí ve svém projevu dělat za každou větou pauzu, aby tlumočnice mohla konsekutivně větu po větě tlumočit, co říká.“

³¹ ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebár*. 2019, č. 30, s. 264. – dle překladu: „Portugalský trenér Nuno Espírito Santo si to brzy uvědomil, a dvakrát ho dokonce uklidňoval slovy „klid, klid“. Zdaleka ne klidného tlumočnicka to jenom více znervóznilo.“

³² KADERKA, Petr. Sféra odborné komunikace. In: Hoffmannová, Jana; Homoláč, Jiří; Chvalovská, Eliška; Jílková, Lucie; Kaderka, Petr; Mareš, Petr; Mrázková, Kamila: *Stylistika mluvené a psané češtiny*. Praha: Academia. 2016.

³³ KRČMOVÁ, Marie. Funkční styl. In: Karlík, Petr; Nekula, Marek; Pleskalová, Jana (eds.): *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Online. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/FUNKČNÍ_STYL.

analýza a publikace výsledků.³⁴ Alonso Arguás a Zapatero Santos, autorky této studie, podcenily třetí fázi a nedostatečně se připravily na sběr dat, což vyústilo v pouhé čtyři respondenty na jejich dotazník. Kvůli tak malému počtu odpovědí z dotazníku nemohly vyvozovat obecně platné závěry a jejich studie tak nemá takový dopad, jako by mohla mít, kdyby ve všech pěti fázích postupovaly správně.

3.1.3.1. Stylotvorné faktory

Všechny prvky mimojazykové reality, jež ovlivňují, jaké jazykové prostředky autor vybírá a jakým způsobem z nich text sestavuje, se nazývají stylotvorné faktory, které při určování stylu nemohou být opomenuty. Dělí se na faktory objektivní a subjektivní. Objektivní stylotvorné faktory jsou odvozovány z komunikační situace a nevztahují se k autoru samotnému, on se jim však musí přizpůsobovat.³⁵ V případě překládaného textu je objektivním stylotvorným faktorem, že se jedná o text zprostředkovaný, autorky ho totiž sepsaly, odeslaly k publikaci, časopis *Sendebár* ho redakčně upravil, vydal a je to on, kdo článek čtenářům činí dostupným. Dále se jedná o komunikát psaný a mezi komunikujícími je jistá asymetrie. Ačkoliv se od příjemce očekává, že se v oboru tlumočení pohybuje natolik, že se o něj zajímá z teoretického hlediska, dá se předpokládat, že autorky článku mají v tomto oboru větší znalosti než čtenáři a musí jim svůj text uzpůsobit. Dalším faktorem je, že se jedná o text charakterem připravený a veřejný. Jeho očekávaným příjemcem je sice komunita badatelů a tlumočnicků, je však volně dostupný na internetu a přečíst si jej může kdokoliv. Posledními objektivními stylotvornými faktory mohou být funkce, nebo téma, těm se ovšem věnují předchozí kapitoly.

Mezi subjektivní či personální stylotvorné faktory patří všechny vlastnosti autora, to znamená pohlaví, věk, vzdělání, intelekt a logické myšlení, znalost tématu, zájmy, zvyklosti apod.³⁶ Pro překlad je nejdůležitější mít na paměti, že se jedná o osoby dospělé, vzdělané, tématu i žánrových norem znalé a logicky uvažující.

---

³⁴ YIN, Robert. K. *Case Study Research. Design and Methods*. 4th ed. London: Sage Publications, 2009.

³⁵ JELÍNEK, Milan. *Stylistika. Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 1995.

³⁶ MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. Praha: Grada, 2011.

3.2. Překladatelské problémy a postupy při jejich řešení

Pro větší systematičnost a přehlednost je tato kapitola rozdělena na podkapitoly, jež rozebírají různé oblasti překladatelských problémů a postupy při jejich řešení. VT + číslo stránky odkazuje na umístění překladatelského problému ve výchozím textu, P + číslo stránky na umístění příkladu užitého řešení či překladatelského posunu v této práci. Konkrétní problematická místa jsou v citacích vyznačena kurzívou.

3.2.1. Rovina formální

Úkolem překladatele není jen samotný jazykový převod výchozího textu do cílového jazyka, ale i převod mezikulturní. Do češtiny přeložená studie tedy musí odpovídat české formální normě odborného článku. Z toho důvodu jsou v přeloženém textu tabulky a grafy očíslované, zmíněné dokumenty a periodika psané kurzívou a všechny přímé citace začínají a končí uvozovkami. V původním španělském textu se také vyskytují tři úryvky ve francouzštině a jeden v italštině. Pro zlehčení porozumění českého čtenáře jsou v poznámce pod čarou přeloženy do češtiny.

3.2.2. Dlouhá souvětí

Jelikož originál náleží stylu odbornému, u něhož je nejdůležitější účelnost textu a přesné a srozumitelné převedení jeho obsahu, denotativní význam informací a poznatků musí v cílovém jazyce zůstat stejný, ale syntaktické struktury mohou být měněny, pokud je tak usnadněno čtenářovo porozumění.³⁷ Například zde bylo v zájmu větší srozumitelnosti souvětí rozděleno:

„No obstante, la organización se limita a establecer generalmente las condiciones en las que se desarrollará la rueda de prensa, sin hacer mucho hincapié en los aspectos más propios de la interpretación, y los requisitos y condiciones bajo los que trabaja el intérprete se ven supeditados a las decisiones de los clubes.“ (VT 251)

„UEFA se nicméně soustředí pouze na stanovení obecných podmínek pro průběh tiskových konferencí, a neklade takový důraz na záležitosti spojené s vlastním tlumočením. Požadavky a podmínky, za jakých tlumočníci pracují, se musí podřídit rozhodnutím samotných klubů.“ (P 15)

---

³⁷ KNITTLOVÁ, Dagmar; GRYGOVÁ, Bronislava a ZEHNALOVÁ, Jitka. *Překlad a překládání. Monografie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010.

3.2.3. Autorská skromnost

Dalším důležitým syntaktickým prvkem, který je pro potřeby překladu třeba rozebrat, je intersubjektivnost. Ve výchozím textu své poznatky a závěry autorky nejčastěji vyjadřují autorským plurálem, tedy 1. os. mn. č., např. „*Podemos concluir en este sentido que las competiciones UEFA sí cuentan con regulación relativa a la interpretación*“,³⁸ (VT 251), případně využívají neosobní syntaktické struktury, tedy pasivum, např. „*La información para este trabajo se ha extraído de...*“³⁹ (VT 253), souvětí s vedlejší větou podmíněnou, např. „*Cabe deducir de lo anterior que la frecuencia de aparición de intérpretes en los medios de comunicación con motivo de una buena prestación profesional es muy baja.*“⁴⁰ (VT 265), nebo věty, v nichž v roli subjektu vystupuje neživá věc či sloveso, např. „*El presente artículo pretende ofrecer una panorámica de la interpretación en las competiciones de fútbol internacionales.*“⁴¹ (VT 246).

Přestože využívání autorského plurálu v odborné literatuře postupem času pomalu ustupuje, stále se jedná o naprosto běžný způsob vyjadřování v odborných studiích, a proto je drtivá většina jeho užití ponechána i v překladu. Např.:

„...*confeccionamos y analizamos un corpus de prensa deportiva...*“ (VT 252)

„...*vyhotovili jsme a zanalyzovali také korpus sportovního zpravodajství...*“ (P 16)

Ovšem na místech, kde neosobní vazby v češtině působí přirozeněji, je v překladu od 1. os. mn. č. upuštěno. Např.:

„*Nuestro estudio incorpora asimismo un corpus integrado por vídeos y noticias de prensa deportiva...*“ (VT 246)

„*Součástí této studie je i korpus s videonahrávkami a zprávami z oboru sportovního zpravodajství...*“ (P 9)

3.2.4. Slovosled

Nejčastěji využívaným překladatelským postupem na úrovni syntaxe je v tomto překladu větná transpozice, tedy změna syntaktické struktury. K té je nutno

---

³⁸ Dle překladu: „*Můžeme tedy vyvodit, že soutěže UEFA ustanovení ohledně tlumočení mají.*“

³⁹ Dle překladu: „*Podklady pro tuto práci byly čerpány ze*“

⁴⁰ Dle překladu: „*Z předchozích kapitol lze usoudit, že četnost, s jakou se tlumočník dostává do médií kvůli dobře odvedené práci, je velmi nízká.*“

⁴¹ Dle překladu: „*Cílem tohoto článku je poskytnout přehled o tlumočení v mezinárodních fotbalových soutěžích.*“

přistoupit například z důvodu odlišných pravidel slovosledu jazyka originálu a překladu. V češtině na rozdíl od španělštiny ku příkladu způsobové příslovce předchází slovesu, nebo předmět ve 4. pádě přichází ihned po slovesu:

„...*mostró categóricamente* su desacuerdo...“ (VT 263)

„...*rázně vyjádřil* nesouhlas...“ (P 29)

„...*pidiendo un aplauso para ella a los periodistas*...“ (VT 265)

„...*požádal novináře*, aby jí *zatleskali*...“ (P 33)

Je nutné dbát i na aktuální větné členění. Česká výpověď vychází ze známého a novou/důležitou informací končí. Např.:

„El corpus de noticias inicialmente seleccionado nos revela que *los errores de traducción de los intérpretes son*, sin lugar a dudas, la principal causa de su aparición en los medios de comunicación.“ (VT 261)

„Z korpusu vybraných zpráv zjišťujeme, že hlavním důvodem, proč se tlumočníci objevují v médiích, *jsou bezpochyby jejich omyly*.“ (P 27)

3.2.5. Nominálnost

Jeden z motivů odklonu od gramatické struktury výchozí výpovědi je pro češtinu charakteristická verbálnost. Španělská podstatná jména lze v češtině často transponovat, tedy nahradit slovesy. Např.:

„...*pidiendo un aplauso para ella a los periodistas*...“ (VT 265)

„...*požádal novináře*, aby jí *zatleskali*...“ (P 33)

3.2.6. Interpunkce

Také užití interpunkčních znamének se v češtině řídí jinými pravidly než ve španělštině. Například dvojtečka se v češtině využívá zpravidla na začátku výčtu, ve španělštině však může také uvozovat důvodovou vedlejší větu či dělit dvě věty v poměru slučovacím. Taková souvětí musí být v češtině přeformulována, třeba transformací jedné z vět na příslovečné určení způsobu:

„Estas han sido seleccionadas por su pertinencia temática a partir de un corpus bastante más amplio: *los criterios utilizados fueron* que la interpretación debía ser el tema principal y que había de desarrollarse preferiblemente en el contexto de competiciones UEFA.“ (VT 261)

„Na základě tematické vhodnosti byly vybrány z mnohem rozsáhlejšího korpusu *podle kritéria*, zda je tlumočení jejich hlavním tématem a zda referují hlavně o soutěžích UEFA.“ (P 27)

I pravidla oddělování vět a větných členů čárkami jsou v češtině jiná než ve španělštině. Ve španělském textu jsou na rozdíl od textu českého čárkou oddělovány některé částice, které člení nebo propojují části textu. Na druhou stranu například restriktivní přívlastkové věty se ve španělštině čárkou neoddělují, ale v češtině ano. Např.:

„*En segundo lugar, está la figura del factótum...*“ (VT 248)

„*Na druhém místě uvádí Lavric se Steinerem průvodce...*“ (P 11)

„...*recurre a personas que tienen conocimiento de los idiomas requeridos...*“ (VT 264)

„...*sáhne po člověku, který sice ovládá oba požadované jazyky...*“ (P 31)

3.2.7. Vedlejší věta přívlastková

V potaz je třeba brát i skutečnost, že některé syntaktické struktury originálu sice existují i v češtině, ovšem v daleko menší míře. Například vedlejší věta přívlastková je ve španělštině užívána častěji než v češtině a někdy může být jednoduše nahrazena třeba přívlastkem neshodným:

„*También presentamos la visión que la prensa ofrece sobre estas situaciones...*“ (VT 261)

„*Uvádíme také pohled médií na dané situace...*“ (P 27)

3.2.8. Deixe

Jazykově specifické je i odkazování v textu neboli *deixe*. Španělština více tíhne k nahrazování jmen osob v textu jejich funkcemi, národnostní příslušností a pozicemi, což v češtině není vždy možné. Např.:

„*En el caso de la comparecencia de Xabi Alonso, la intérprete le [sic] confundió con Pep Guardiola. El jugador no quiso hacer sangre...*“ (VT 264)

„*Na této konferenci si tlumočnice spletla Xabiho Alonsa s Pepem Guardiolou. Alonso nechtěl dělat zlou krev...*“ (P 31)

Také užívání ukazovacích a přivlastňovacích zájmen je ve španělštině běžnější a na určitých místech by měla být v českém textu vynechána. Např.:

„...que nos permita esclarecer de forma más fidedigna los interrogantes planteados al inicio de este trabajo.“ (VT 260)

„...které nám spolehlivěji umožní odpovědět na otázky vytyčené na začátku práce.“ (P 27)

„Estas han sido seleccionadas por su pertinencia temática a partir de un corpus bastante más amplio...“ (VT 261)

„Na základě tematické vhodnosti byly vybrány z mnohem rozsáhlejšího korpusu...“ (P 27)

3.2.9. Pasivum

Dalším gramatickým prvkem, který se sice vyskytuje i v češtině, ovšem v mnohem menší míře, je pasivum. Český text mnohdy působí přirozeněji, pokud je pasivum modulováno na aktivum, např.:

„...para la comunicación en el seno del equipo no se suele recurrir a intérpretes cualificados...“ (VT 248)

„...pro komunikaci uvnitř týmu kluby obvykle nevyužívají služby kvalifikovaných tlumočnicků...“ (P 11)

3.2.10. Lexikum

3.2.10.1. Lexikum z tlumočnického a obecně vědeckého prostředí

Výchozí text obsahuje velké množství tlumočnické terminologie a při jejím překladu je nutné používat tlumočnickou terminologii z českého prostředí. Rovněž terminologii z vědeckého prostředí obecně je třeba nahradit místními ustálenými pojmy a termíny. Např.:

„interpretación simultánea“ (VT 267)

„simultánní tlumočení“ (P 35)

„interpretación consecutiva en bilateral“ (VT 267)

„bilaterální konsekutivní tlumočení“ (P 35)

„interpretación consecutiva“ (VT 267)

„konsekutivní tlumočení“ (P 34)

„community interpreting“ (VT 248)

„komunitní tlumočení“ (P 11)

„estudio de caso“ (VT 250)

„případová studie“ (P 13)

„estudio de campo“ (VT 252)

„terénní výzkum“ (P 15)

Důraz je třeba klást i na rozlišování překladu (jazykové mediace psaného projevu) a tlumočení (jazykové mediace mluveného projevu). Ačkoliv neoborníci často používají pojem překlad i pro převod mluveného projevu, v odborném článku na tlumočnické téma by měl být každý převod mluveného projevu nazván „tlumočení“, případně obecněji „převod“. Např.:

„...mostró categóricamente su desacuerdo con la *traducción* del intérprete hacia el español...“ (VT 263)

„...rázně vyjádřil nesouhlas s tlumočnickovým *převodem* do španělštiny...“ (P 29)

„En este sentido, se establece que la Administración de la UEFA se encargará de la *traducción simultánea*...“ (VT 250)

„Správa UEFA tak musí zajistit *simultánní tlumočení*...“ (P 13)

Jak však bylo výše zmíněno, neoborníci tyto dva pojmy často zaměňují a o jazykové mediaci mluveného slova hovoří jako o překladu. V článku citovaná věta José Mourinha tak byla ponechána bez úpravy, aby její překlad odpovídal této realitě:

„Mou acaba: «No soy *traductor*»“ (VT 263)

„Na to Mourinho odpověděl: »Nejsem překladatel.«“ (P 30)

3.2.10.2. Lexikum z fotbalového prostředí

Ve výchozím textu se dále setkáváme s pojmy z fotbalového prostředí. V českém překladu musí tyto pojmy nahrazovat jejich ekvivalenty z českého fotbalového prostředí. Kupříkladu v originálu se vyskytující „jefe de prensa“ (VT 251) je osoba

pověřená organizováním tiskových konferencí. Z webových stránek předních českých klubů zjišťujeme, že tato pozice má v různých klubech různé názvy. Některé kluby uvádějí tiskového mluvčího, jiné ředitele komunikace či ředitele PR. Jelikož nelze říci, že slabší kluby používají ten název a kluby silnější onen, v překladu je tato pozice uváděna jako „tiskový mluvčí“ (P 14), termín používaný většinou (63 %) klubů Chance ligy (ze sezóny 2024/25).

Další pojem z fotbalového světa je „equipo técnico“ (VT 247). Pod „equipo técnico“ neboli „cuerpo técnico“ spadá hlavní trenér, asistenti trenéra, analytici, fyzioterapeuti apod. V českém fotbalovém prostředí se jako shrnující název této skupiny uchytil tzv. „realizační tým“ (P 10).

Hlavě realizačního týmu se ve výchozím textu říká dvěma způsoby: „entrenador“ (VT 249) a „ténico“ (VT 262). Českých názvů pro tuto osobu je také několik: trenér, hlavní trenér, manažer atd. V překladu se nicméně za účelem snazšího porozumění vyskytuje pouze nejobecnější „trenér“ (P 12).

Usnadnit porozumění má také explicitace využitá u některých zkratk. Přestože se v českých sdělovacích prostředcích například zkratka LM čas od času objeví, v překladu je většina zkratk klubových jmen a názvů soutěží rozepsána, aby byl text srozumitelnější. Výjimku pak představují především kapitoly, které zkratky dopředu objasní, a mezinárodní zkratky používané v celém světě, jako například „EURO“, „FC“ apod.

„...la rencontre entre la Juventus et l'OL...“ (VT 266)

„...utkáni mezi Juventusem a *Olympique Lyonem*...“ (P 34)

„Se trata de la rueda de prensa del partido de *UCL* del Bayern de Múnich contra el Atlético de Madrid.“ (VT 265)

„Jedná se o tiskovou konferenci před zápasem *Ligy mistrů* mezi Bayernem Mnichov a Atlétikem Madrid.“ (P 32)

Další pojem z fotbalového světa je tzv. „Big 5“. Jedná se o přezdívku pěti nejlepších evropských fotbalových lig. Tato přezdívka se ovšem v českém prostředí nepoužívá, místo ní tyto ligy česká média nazývají „top 5 lig“ či „top 5 evropských lig“. Tento překlad využívá oba české ekvivalenty:

„Además, en las cuatro respuestas está presente siempre al menos uno los cinco idiomas del *Big 5*.“ (VT 254)

„Ve všech čtyřech odpovědích je dále přítomen alespoň jeden z pěti jazyků *top 5 lig*.“ (P 18)

„...coincide con los idiomas de las ligas del *Big 5*.“ (VT 266)

„...shoduje s jazyky *top 5 evropských lig*.“ (P 34)

Další překladatelská metoda, která umožní českým čtenářům textu porozumět, je specifikace. V překladu je užita v prepisu stručného, ale informacemi nabitého projevu Diega Pabla Simeoneho, jenž doslova uvádí, že tým, kterému jeho svěřenci budou čelit, „má hierarchii“. Význam takové výpovědi mohou čtenáři, kteří se ve fotbale dlouhodobě nepohybují, jen odhadovat, a proto tento překlad nabízí jasněji formulovanou verzi, která je opět v souladu s českým územ:

„Un equipo queee tiene (...) talento, que tieneeeee *jerarquía*...“ (VT 263)

„Je to eee (...) talentovaný tým, se *správně nastavenou mmm hierarchií v kabině*...“ (P 30)

3.2.10.3. Odklony od originálu

Jelikož se jedná o text odborný, jehož primární funkce je přesně informovat recipienta, překladatel má právo opravovat chybná fakta z originálu. V překládané studii se jedna taková chyba vyskytuje, když autorky ve třetí kapitole popisují štědré gesto José Mourinha. Portugalský trenér však tlumočnickovi nedaroval dres či tričko, jak je ve výchozím textu uvedeno, ale mikinu:

„O la vez en la que José Mourinho regaló inesperadamente a su intérprete *una camiseta* autografiada...“ (VT 249)

„Nebo když José Mourinho nečekaně daroval svému tlumočnickovi podepsanou *mikinu*...“ (P 12)

Druhý odklon od původního textu má podobu explikace a je způsoben časovým odstupem mezi datem jeho vydání a datem sepisování této práce. V originálu zmíněná sociální síť Twitter (VT 262) byla v roce 2023 přejmenována na X. Ačkoliv ji lidé stále ještě někdy nazývají Twitter, v poznámce pod čarou je uveden její současný název (P 28).

3.2.10.4. Úsloví

Přestože se úsloví typicky v odborných textech neobjevují, ve výchozím textu se jedno vyskytuje, a to v jedné z citovaných zpráv. Pro styl mediálních textů, jímž jsou tyto zprávy psané, jsou úsloví naopak typická a při jejich překladu je třeba v první řadě zachovat význam a ideálně je nahradit úslovím v cílovém jazyce se stejným motivem. V češtině naštěstí existuje obdobné úsloví se stejným významem a motivem jako má použité španělské úsloví:

„El jugador no quiso *hacer sangre* y tras sonreirse [sic] optó por contestar sin corregirla y traducirse a sí mismo para evitar más líos.“ (VT 264)

„Alonso nechtěl *dělat zlou krev*, pouze se pousmál, neopravil ji, na otázku odpověděl a aby se vyhnul dalšímu zmatku, sám svoji odpověď přeložil.“ (P 31)

4. Závěr

Cílem této práce bylo vytvořit komentovaný překlad studie *La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA* zabývající se tlumočením ve světě fotbalu, konkrétně v soutěžích pořádaných UEFA. Studie byla přeložena v souladu s poznatky z kontrastivní gramatiky tak, aby stylisticky odpovídala normě odborného článku a aby jejímu lexiku – jak z oblasti tlumočnického a obecně vědeckého prostředí, tak z prostředí fotbalového – jednoduše porozuměl český čtenář. Proto jsou tabulky a grafy očíslované, citace vyznačené uvozovkami, syntaktické struktury uzpůsobené češtině, nejčastěji pomocí větné transpozice, a fotbalové i tlumočnické pojmy nahrazené českými ekvivalenty používanými v českém tlumočnickém a fotbalovém prostředí.

Český překlad této studie by mohl být zveřejněn na oficiálních webových stránkách Fotbalové asociace České republiky, například v sekci *Rozvoj klubů*, případně by ho mohl na svých webových stránkách zveřejnit některý z elitních českých klubů. AC Sparta Praha v době psaní této práce řeší akvizici španělské posily. Vzhledem k tomu, že tento hráč, Imanol García de Albeníz, má doposud zkušenosti jen ze španělských soutěží, dá se očekávat, že česky nehovoří. Bylo by tedy vhodné informovat všechny, které to zajímá, o tomto bezpochyby důležitém aspektu fungování zahraničních angažmá.

Na samotný překlad navazuje komentář, tvořený překladatelskou analýzou a popisem hlavních překladatelských problémů výchozího textu. U každého problému je uvedeno jeho řešení užití v překladu. Nejčastěji užití překladatelské postupy k řešení těchto problémů jsou větná transpozice, transpozice, modulace, explicitace a explikace.

5. Bibliografie

5.1. Primární literatura

ALONSO ARAGUÁS, Iciar a ZAPATERO SANTOS, Paula. La interpretación en competiciones de fútbol internacionales. Un estudio de caso: la UEFA. *Sendebarr*. 2019, č. 30, s. 245-271.

5.2. Sekundární literatura

BÁEZ SAN JOSÉ, Valerio; DUBSKÝ, Josef a KRÁLOVÁ, Jana. *Moderní gramatika španělštiny*. Plzeň: Fraus, 1999.

ČECHOVÁ, Marie; KRČMOVÁ, Marie a MINÁŘOVÁ, Eva. *Současná stylistika*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 2008.

ČEŇKOVÁ, Ivana. *Teorie a didaktika tlumočení*. Praha: Univerzita Karlova, 2001.

HAVRÁNEK, Bohuslav. Stylistika. In: *Ottův slovník naučný nové doby. Dodatky k Velikému Ottovu slovníku naučnému*. 1. sv. 6. dílu, Sm-Še. Praha: Novina, 1940, s. 471-473.

JELÍNEK, Milan. Stylistika. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 1995.

KADERKA, Petr. Sféra odborné komunikace. In: Hoffmannová, Jana; Homoláč, Jiří; Chvalovská, Eliška; Jílková, Lucie; Kaderka, Petr; Mareš, Petr; Mrázková, Kamila. *Stylistika mluvené a psané češtiny*. Praha: Academia, 2016.

KNITTLOVÁ, Dagmar; GRYGOVÁ, Bronislava a ZEHNALOVÁ, Jitka. *Překlad a překládání. Monografie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010.

KRČMOVÁ, Marie. Funkční styl. In: Karlík, Petr; Nekula, Marek; Pleskalová, Jana (eds.): *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Online. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/FUNKČNÍ_STYL.

MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. Praha: Grada, 2011.

NORD, Christiane. *Text Analysis in Translation: Theory, Methodology and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis*. Amsterdam: Rodopi, 2005.

YIN, Robert. K. *Case Study Research: Design and Methods*. 4th ed. London: Sage Publications, 2009.

5.3. Internetové zdroje

5.3.1. Slovníky

Real Academia Española. *Diccionario de la lengua española*. Online. Dostupné z: <https://www.rae.es>

Lingea s.r.o. *Španělsko-český praktický slovník verze 4.1*. Online. Dostupné z: <https://slovniky.lingea.cz/spanelsko-cesky>

5.3.2. Webové stránky klubů Chance ligy

<https://www.dynamocb.cz/zobraz.asp?t=zakladni-informace>

<https://fkpardubice.cz/management>

<https://www.fchk.cz/zobraz.asp?t=vedeni-klubu>

<https://www.mfkkarvina.cz/zobraz.asp?id=kontakty>

<https://www.fkdukla.cz/media>

<https://www.fcslovacko.cz/cs/vedeni-klubu>

<https://fkteplice.cz/tisk>

<https://sigmafotbal.cz/kontakty>

<https://www.fkmb.cz/klub-organizacni-struktura>

<https://bohemians.cz/kontakty>

<https://www.fcslovanliberec.cz/zobraz.asp?t=vedeni>

<https://fcb.cz/zobraz.asp?t=o-klubu>

<https://www.fkjablonec.cz/text/lide-z-klubu>

<https://sparta.cz/cs/klub/organizacni-struktura>

<https://www.slavia.cz/text/klub-kontakty>

<https://fcviktoria.cz/zobraz.asp?t=vedeni-klubu>